49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1474 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 14/27 ԱՊՐԻԼ 1906 3 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1324 – 14 ՆԻՍԱՆ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Փ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գրանտ Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖՔԻԱՐ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در
صاحب امتيازى: اوهانس فريد
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 զրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Շատ մօտէն ճանչցայ ողբացեալ Գալուստ Անդրէասեանը, և իր անունը մասնաւոր չահեկանութիւն ունի ինծի համար և յիշատակ մըն է։ Իրեն հետ գրեթէ միեւնոյն ժամանակ սկսայ խմբագրութիւն ընել, խմբագիր ըլլալ։ «Արեւելք»ի Տէր և Տնօրէն էֆէնտին կը վարէր օրաթերթ «Մասիս»ը։ Երբ հանգուցեալ Իւթիւճեան էֆէնտիի առաջարկութեամբ Տնօրէն էֆէնտին իմ խոնարհ ծառայութիւնս ապահովեց «Մասիս»ի համար, խմբագրատան մէջ գտայ առաջին անգամ սեւ աչուկներով, թաւ յօնքերով, կարմիր այտերով երիտասարդ մը, միջահասակ, ալպազուն և խիստ լուրջ գաւառացի մը, — Գալուստ Անդրէասեանն էր՝ որ խմբագրապետն էր թերթին, և որուն պիտի գործակցէի։

Առաջին հայեացով մը բնաւ համակրելի չէր, որովհետեւ ընկերութեան պայմանադրական ձեւերը չէր յարգեր այնքան, մանաւանդ իր խմբագրութեան առաջին օրերուն։ Իր մուտքը — թատերական բառ մը գործածելու համար — հրապուրիչ կողմեր չունէր, խիստ էր իր շարժումներուն և պատասխաններուն մէջ. բայց, բարեբախտաբար, այդ խստութիւնը մտածուած, յերիւրուած բան մը չէր, ինքնաբեր էր անոր մէջ, իր նկարագրին կազմութիւնն էր, ներքին մարդը, ներքին խառն էր։ Բառերը չէր պրպտեր գունագեղելու, չափելու համար իր ըսածները։ Գաւառացիի միամտութիւնը ունէր, և Կ. Պոլսոյ գրական կեանքը մոլորած, այլասեռած տեսնելու ունակութիւնը այլ եւս մոլութիւն եղած էր իրեն։ Գաւառացիի չէչոը պահած էր բնորոշ յամառութեամբ մը, և ինչպէս իր գիմագիծերը, ձայնն ալ, կերպերն ալ կը յիշեցնէին Մշեցին, ճիշդ ինչպէս Մարկոս էֆ. Նաթանեան կը յիշեցնէ վանեցին, և Մարկոս էֆ. Ալաբէգեան կը յիշեցնէ մեզի Ռուսահայ խորհողի տիպարը իր բոլոր մանրամասնութիւններով։

Իր նկարագրին մէջ էր նաեւ երբ ա՛յնքան բծախնդիր էր մաքրասիրութեան և կոկիկութեան մասին։ Իր շուրջը ամէն բան կանոնաւոր, կարգաւոր կ'ուզէր տեսնել, իր գրասեղանը և անոր անմիջական շրջակայքը յայտնապէս կը տարբերէին միւս գրասեղաններէն, մանաւանդ իմինէս, որ, խե՛ղճ գրասեղան, շատ բարակը չէր փնտռեր ո՛չ թէ պարզ յարդարանքի, այլ նոյն իսկ հանդարտէտաւութեան մասին։ Ըսէ՛նք նաեւ թէ իր գրասեղանին ալ անողոք տէրը կը հանդիսանար, բնաւ չէր ներեր որ ուրիշ մը նոյն իսկ դիպուածաւ հոն տեղաւորուէր պահ մը։ Գալուստ Անդրէասեան, այդ ուրիշը, ո՛վ որ ալ ըլլար, կը հրաւիրէր թողուլ զայն, ի՛ր գրասեղանը։ Այսպիսի փորձութիւն մըն ալ օր մը նուաստիս պատահեցաւ։ Կէս օրէ մը վերջ կը բացակայէր Գ. Գալուստ, և իմ գրասեղանիս վրայ արեւ եկած ըլլալով, ինքնաբերաբար շարժում մը ունեցեր եմ երթալ գրելու դրացի գրասեղանին առջեւ։ Ցանկարծ ներս մտաւ Գ. Գալուստ, և որովհետեւ զբաղած էի գրելու, — և գրելու ատեն կատակ ալ չեմ սիրեր, — մեր բարեկամին ներս մտնելը հազիւ թէ նշմարեցի և հազիւ թէ թեթեւ փոխանակեցի իր ողջոյնը։ Բայց գրասեղանի անդաստիարակութիւնս մոռցած իսկ էի, կամ անուշադիր։ Մեր պատուական բարեկամը կը ճեմէր սենեակին մէջ առանց խօսելու, նշմարեցի այս պարագան, և ըսի. — «Միսիւ Գալուստ, ինչո՞ւ չէք նստիր, հրամմեցէք տեսնեմ, հանգի՞ստ էք։» Իր սովորական չոր ու անպայծառ պարզ շնորհակալութիւնը յայտնելով, յարեց խիստ. — «Բայց այդ գրասեղանը իմս է»։ Մէկ ոստումով անցայ իմինիս գլուխը, դժբախտութիւնը ողբալով, որուն զոհ եղած էի անգիտակցաբար, և շարունակեցի աշխատութիւնս։

Սակայն հակառակ անպատեհ ժամանակին ուղիղ խօսքեր ըսելու այս ունակութեան, Գ. Գալուստ Անդրէասեան անկեղծ ոգի մը ունէր, տաք սիրտ մը անոնց համար՝ որոնց կը համակրէր, թէեւ անոնց շրջանակը խիստ նեղ կը գտնէր, որովհետեւ, վերջապէս, Պոլսոյ միջավայրին յարմարագոյն անձը չէր, և իր գրական սկզբունքները խոտոր կը համեմատէին Կ. Պոլսոյ գրողներուն և խորհողներուն սկզբունքներուն։ Ինք ալ իր գրական և կրթական համոզումներուն մէջ խրախուսութիւն բնաւ ցոյց չտալով, կը թուէր ըլլալ միշտ տարաշխարհիկ բոյս մը՝ արուեստական հողի վրայ փոխադրուած։ Ամենափոքր մանրամասնութիւններու մէջ անգամ տեղի չէր տար, և ոչինչ կը փոխէր այն կարգադրութիւններէն, որոնք թերթին յաջողութեան կամ անյաջողութեան պարագաներուն հետ կապակցութիւն ունէին ի հարկէ։ Միջազգային գրական և կրթական հարցերէն չէր հետաքրքրուեր. գաւառի գրական և կրթական կեանքը՝ Վանի և Մուշի գրական և կրթական կեանքին մէջ սահմանափակելով զայն, իր հրապարակագրութեան արտաքսիչ առանցքը դարձած էր, ցորչափ մնաց «Մասիս»ի մէջ։ Իր յօդուածներուն ամենամեծ մասը այս և այսպիսի նիւթերու շուրջ կը դառնար ու կը դառնար։ Իրաւ է թէ երբ ինքնատիպ տաղանդ մը միշտ չահեկանութիւն ստեղծ ոգի մը կը դնէր իր գրածներուն մէջ, բայց այս գետնին վրայ իր անընդհատ հակումը և նիւթերու միեւնոյն տրցակի մը անդիմադրելի յարումը «Մասիս»ի ընթերցողներուն Կ. Պոլսոյ մասին մէջ առաջ կը բերէին տեսակ մը ձանձրոյթ և անտարբերութիւն։ Մտքի այս յօժարութիւնը, ի՛նչ կերպով որ կը տեսնուէր ողբացեալ Անդրէասեանի վրայ մինչեւ մէկ ատրիճան արդիւնքն էր գաղափարակցութեան զոր ստացած էր իր յատուկ միջավայրին մէջ։ Օտար լեզուներէ ֆրանսերէնի մէջ բաւական բառերու ատրիճան հմտութիւն չունէր, որուն թէեւ պէտք ալ չունէր իր համեստ ճարտար գրագէտի ուժերուն մէջ։ Օտար գրական ընթերցուածներով ո՛չ կը հետաքրքրուէր ոչ կարեւորութիւն կուտար անոնց, և այս է թերեւս մին ա՛ն պատճառներէն, որով ուրիշներու հանդէպ անփութաւոտ էր, և իր հորիզոնը ա՛յնքան լայն չէր, տեսութեան խիստ որոշ սահմաններ գծած ըլլալով իրեն առջեւ։ Բայց ներկայ ժամանակիս մէջ անհրաժեշտ հարկ մը նկատուած է գրական և կրթական միջազգային խնդիրներով հետաքրքրուիլը, քաղաքակրթութեան եզրերը ո՛րքան աւելի ըլլան, բաց ամէն վերջնական եզրակացութիւնները կ'ըլլան գրեթէ անհերքելի, և ընդհանուր խմացուածներու համաձայն։ Հանգուցեալը հրապարակագրութենէ դուրս աւելի արժէք ունէր միշտ. խմբագրութիւնը՝ ի՛նչ մտքով որ ընդհանրապէս կ'ըմբռնուի՝ իր գործը չէր. իսկապէս և ծայրայեղօրէն կայուն գրական գաղափարներով ատզուրուած և անոնց մէջ սուզուած տաղանդ մը չի կրնար հանդուրժել հրապարակագրութեան պահանջումներուն. ուստի կա՛մ կէս ճամբան կը մնայ, կամ իր բնական հակումներուն ուժով կը մտնէ իր սեփական տարրին մէջ։ Արդէն ողբացեալը ինք յաճախ կը յայտարարէր մեզի թէ հրապարակագրութիւնը իր գործը չէ, և թէ ժամանցի կամ իր նիւթական պարագաներուն փոփոխութեան հետ կապ ունեցող վաղանցիկ գործ մըն է միայն։ Եւ շատ իրաւունք ունէր այսպէս մտածելու։ Նոյն իսկ իր վարած թերթին արտօնատիրոջ հետ միշտ անհամաձայն էր։ Իւթիւճեան, զոր ո՛չ ոք անշուշտ լըջօրէն կրնար յասալ գրականօրէն մեկուսի դարձնել իր ա՛յնքան բազմամեայ և յամառ փորձառութենէն վերջ, առաջինն էր որ Անդրէասեանի ուղղութեան և գաւառամտութեան կը հակառակէր, և «Մասիս»ի մէջ իր ներկայութեան սակաւատեւ միջոցին իսկ հանգուցեալ Գ. Գալուստ կը պարտէր «Արեւելք»ի Տնօրէն էֆ.ի ուշիմութեան և ճարպիկութեան, որով կը յաջողէր համոզել Իւթիւճեան էֆէնտին, որ ամէն առաւօտ, թերթին հրապարակ ելնելէն վերջ, խոժոռ դէմքով Նորատունկեան Խանի սանդուխներէն վեր կ'ելնէր, տրտունջի և, յաճախ, բարկութեան բառեր գոռալու նոյն օրուան թերթին մէջ գործածուած գաւառային անհամաձայն բառերուն և ասացուածներուն դէմ, և երեւոյթ ալ ուղղակի Գ. Անդրէասեանի հետ կը պայքարէր ո՛չ յանձնառարելի լեզուով։ Արդէն Իւթիւճեան էֆ.ի մահուան առթիւ ըրինք Տօն Գլուխի նշմարաւոր պատմութիւնը, որ խմբագրական կեանքիս ամէնէն pիփpf և ծիծաղաշարժ անէքթոտներէն մին է։ Ինչպէս յայտնի է, Իւթիւճեան վերապահում և զգուշաւորութիւն չունէր իր հակակրութիւնը բառի կամ խօսքի վերածելու միջոցին. ասոր վրայ աւելցուցէք նաեւ Անդրէասեանի յամառութիւնը, և կ'ունենանք ձեր աչքին առջեւ զիրար հասկնալու բոլորովին անյօժար անձերու պատկեր մը։ Իրաց այս վիճակին մէջ արդարեւ դժուար էր որ հանգուցեալ Անդրէասեանի հրապարակագրութիւնը շարունակէր։ Անկէց զատ, աւելի պիտի ճանչնայէր իր յարգը իբրեւ գրագէտ և իբրեւ ուսուցիչ։ Մարդ երկու պայմաններով կրնայ հրապարակագրութիւն ընել, կամ ա՛ն է որ ճկուն պէտք է ըլլայ, օրուան գրական, կրթական և հասարակային հարցերու մասին իր հայեացքները պարզելու գրական միջավայրին պէջքերուն համեմատ, առանց սակայն իր սեփական համոզումներէն հեռանալու բնաւ, բայց զանոնք քչելու վարպետութիւնը ունենալով հանդերձ՝ վարագուրող երկրորդականներուն թափանցիկ պաստառին մէջէն, նոյնանալով իբրեւ ու մարդոց հետ, տալով անոնց իրմէ և առնելով անոնցմէ իրեն, — տեսակ մը փոխադարձ իրացում, — ուսումնասիրելով ճաշակները, մտումները, հանրական կեանք մը ապրելով և շրջապատ գրական ու կրթական մթնոլորտին անկիւնները չափելով և նոյն իսկ պարզ ու ռամիկ ընթերցողին հետաքրքրութիւնը գոհացնելով, իր անմիջական միջավայրէն դուրս գաւառի ընթերցողներուն վրայ ալ իրենցմէ տարակայ գրական ու կրթական կեանքին պարագաներուն և ուսումնասիրութիւններուն համեմատ ներտալու ակնոց մը առնելով, վերջապէս ատեն և բազմակողմանի միտք մը ունենալով չկրթելու համար նիւթերու պէսպէսութեան և մրցումին յարաճուն թափառումին մէջ. և կամ մարդ բաւական կարողութիւն և մտքի նիւթական պաշար պէտք է ունենայ՝ հրապարակագրութիւնը իրեն արհեստ ընելու համար, ա՛յնպէս որ ինք հրապարակագրութեան և հրապարակագրութիւնը իր կարգին իրեն պէտք ունենայ։ Բնական է թէ այս երկու պայմանները հաւասարապէս ունեցող մը իր առաւելութիւնները ունի։ Երկուքէն ալ զուրկ եղող մը կրնայ գրագէտ, ուսուցիչ, խորհող, դաստիարակ, իմաստասէր ըլլալ, բայց ո՛չ երբեք հրապարակագիր, որ թերթով ապրի և թերթը իրմով ապրեցնէ։ Մեր վարժարաններուն բոլոր Տեսուչները իրար բերելով, անկարելի է որ անոնցմով կարենանք թերթ մը ապրեցնելու յոյսը ունենալ, մեր ուսուցչապետական գրագէտները ժողվելով, և պահ մը իրենց գրական առաւելութիւնները ի բաց թողթափելով, միամտութիւն է կարծել թէ անոնք պիտի կրնան թերթ վարել կամ թերթ ապրեցնել։ Երկու դասակարգն ալ իրենց ինքնուրոյն համոզումները և մենամոլութիւնները կրկնելով և անոնց մանր մասերը պատմելով ու քարոզելով, իբրեւ քաջալերութիւն և երախտագիտութիւն ընթերցողին ծաղրը և ձանձրոյթը միայն կը հնձեն վերջ ի վերջոյ։ Այս է պատճառը որ մանկավարժական թերթ չի յաջողիր մեր մէջ, այս է պատճառը որ զուտ գիտական կամ գրական հանդէս չի պարգանար մեր մէջ։ Եւ առանց արդարացումի չէ բոլորովին այս անյաջողութիւնը։ Այսպիսի թերթ կամ հանդէս վարողները միշտ մոլութիւն մը ունեցած են ծայրայեղօրէն պարփակուելու իրենց նիւթերուն սրտաքորչ ու երկաթեայ շրջանակին մէջ, յասի չլման մը կը բոլորին, անհրապոյր և անշահեկան դարձնելով զանոնք, միամիտ վստահութիւն մը կը դնեն իրենց գրական կամ կրթական համոզումներուն վրայ, զանոնք միայն օգտակար կը համարին, իրենց ապրանքը միայն կը քչեն, և ընթերցողին մտքը կը նուաղի՛, կը ըմբռնայ մանկավարժական կամ գրական համարուած այդ ախորժաբարեքերուն ճնշումին ներքեւ։ Թերթ մը միշտ իր ընդգրկած նիւթերուն համայնապատկերը պէտք է ըլլայ։

Հրապարակագրի այս երկու պայմաններէն ալ չունէր ողբացեալը, և կարծես չէր ալ ուզեր ունենալ, ինք գրական տարբեր մտումներու մէջ ձուլած էր միտքը, զոր ի սկզբան կաղապարած էր ի մէջ այլոց նաեւ Մարկոս էֆ. Նաթանեան։

Բայց ասով ոչինչ կը կորսնցնէր իր արժանիքը, զոր ունէր ճշմարտապէս, և որ կը թուի ուռճացած ըլլալ իր ծննդավայրին մէջ, ինչպէս կը տեսնուի իր վաղահաս մահուան առթիւ թղթակցութեանց մէջ յայտնուած անկեղծ համակրութիւններէն։

Գալուստ Անդրէասեան թխորակ էր, և այդ ձոճին վրայ կարմիր խայծորներ բռնուած էին, փայլուն աչքեր ունէր, խօսուն և սրտալարիչ. հակառակ իր ծայրայեղ լրջութեան մերթ կը փայլատակէր խօսակցութեանց մէջ, և համակ աշխոյժ կը դառնար։ Առաջին տեսակէտով մը թերեւս լաւ տպաւորութեան տակ չթողուր իրմէ, բայց սիրտը տաք էր ճշմարիտ բարեկամութիւններու համար, և սիրած մարդուն ձեռքը անանկ ուժով մը կը սեղմէր որ ներքին սէրը կը բուրէր։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ Ս. ԳԻՐՔԻՆ ՄԷՋ

Տ. Վահան Ծ. վրդ. Տէր Մինասեան Մանզումէ 1461 և 1468 թիւերուն մէջ նուաճայնի և քառաձայնի գործածութեան դէմ գրած էր։ 1461 թիւին մէջ մասնաւոր զարմանքով կարդացինք մանաւանդ հետագայ երկու հատուածները։

«Իսկ Առաքեալն Պօղոս քննելով հեթանոսական սովորոյթներն քրիստոնեայ տաճարներու մէջ ներմուծելու անոնց անշնորհք եւանդը, արդար զայրոյթով կը գրէ. «Աստուծոյ տաճարները մեհեաններու՞ կը փոխանակէք»։ Սա այն Առաքեալն է, որ կնոջ չթոյլատրեր բաց գլխով աղօթել, և չխօսիլ, այլ «ի լռութեան կալ»։

«Ո՛չ եւաճայն, և կամ միաձայն գործնական երաժշտութիւն։ Նուագարաններու գործածութիւնը «ի ժամ աղօթից և պաշտամանց» երբեք թոյլատրուած չէ։ Մեր Ս. Հայրապետք միթէ դարեր առաջ չէին լսեր քնարի, տաւղի, սրինգի և ուրիշ նուագարաններու ձայները, որոնց դէմ քանի մը հատը ընտրէին և ներմուծէին մեր եկեղեցւոյ մէջ։ Մեր նախնիք այնքան զգուշաւոր եղած են որ նոյն իսկ «ռւժdsւթիւն» բառէն, իբր հեթանոսական երգեցողութիւններու համար գործածուած պիղծ բառ, խորշած են։ Զայն ո՛չ գրչի առած, ո՛չ իսկ բերան առած են։ Վկայ Ս. Գիրքը, Հայ Եկեղեցւոյ մէջ ընթերցուած Ս. Գիրքը, զոր ծայր ծայր ընթերցող մը և ո՛չ երբեք տեղ մը այդ բառին յիշատակութիւնը կրնայ գտնել»։

Չեմ փորձեր պատասխանել ուրիշ կերպով, այլ միայն «վկայ» բերուած Ս. Գիրքը թող պատասխանէ։ Ուրեմն, առանց այլեւայլի, սկսի՛նք մեր՛ն ընել։

Երաժշտութիւնը, թերեւս, գեղարուեստներու ամէնէն հինն է։ Յօբալ, որ ջրհեղեղէն առաջ կ'ապրէր, քնարահարներու և սրնգահարներու «հայր» կը կոչուի (Ծննդ. Դ. 21)։

Մովսէս, Կարմիր ծովէն անցնելէ վերջ, հեբէ մաղթոց գլուխը անցաւ, և երգեց երգ մը, զոր ինք յօրինած էր։ Մինչ Մարիամ, անոր քոյրը, կանանց գլուխը անցաւ և կ'երգէր քնարներով (Ել. ԺԵ. 20, 21)։

Մովսէս շինեց նաեւ արծաթէ փողեր, զորոնք կը հնչեցնէին քահանաներ մեծամեծ զոհերու և տարեկան տօներու առթիւ։ Դաւիթ որ շատ յաջողակ էր երաժշտութեան մէջ, կը հանդարտեցնէր խռովեալ ոգին քնարահարութեամբ (Ա. Թագ. ԺԶ. 16, 23)։

... Անոնց մեծ մասը կարգեց երգել և նուագարան զարնել տաճարին մէջ (Ա. Մնաց. ԻԵ.)։

Դաւիթ տապանակը Երուսաղէմ բերաւ յաղթանակով և ուրախ երաժշտութեամբ (Ա. Մնաց. ԺԳ. 8 և ԺԵ. 16–28)։

Նոյն կերպով Սողոմոն հրապարակուեցաւ թագաւոր (Գ. Թագ. Ա. 39, 40)։

Նաեւ Հին Կտակարանի մարգարէները կը խնդրէին «երաժշտութեան» օգնութիւնը իրենց պաշտօնին մէջ (Ա. Թագ. Ժ. 6 և Դ. Թագ. Գ. 15)։

Ասափ, Եման և Իդիթուն էին վկայութեան խորանի երգեցողներու առաջնորդները Դաւիթի ժամանակ և տաճարին Սողոմոնի օրով։ Ասափ ունէր 4 որդի, Իդիթուն՝ 6 և Եման 14։ Այս 24 Ղեւտացիները, տաճարին երեք երաժշտապետներու որդիները, էին առաջնորդ երաժիշտներու 24 դասերու, որոնք կը ծառայէին տաճարին մէջ կարգով։ Բայց աւելի մեծ էր հոն անոնց թիւը մեծամեծ տօներու օրեր։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 14

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Երեկոյթը կը յառաջանար, նուագները, զուարճութիւնները ու ոգեւորութիւնները հետզհետէ նոր թափ մը կ'առնային։ Երկու նշանաւորները շարունակ շնորհաւորութիւններու կ'արժանանային աջէն ու ձախէն, մինչդեռ անդին խումբ խումբ հաւաքուած հանդիսականներ իրենց հիացումը կ'արտայայտէին նշանախօսութեան առթիւ տեղի ունեցած հոյակապ ծախքերուն ու աներեւակայելի ճոխութիւններուն նկատմամբ։

Ալ հիմայ երիտասարդներուն ամէնքն ալ յուսահատած Նիւ-Եորքի գեղեցիկներուն գեղեցիկին Միս Էլէնի հետ ամուսնանալէ, գոնէ անոր հետ մէկ քանի խօսք փոխանակելու հաճոյքը ըմբոշխնելու անձկալ կը դառնային ու կը դառնային միլիոնատէրին աղջկան շուրջ, տարբեր տարբեր բացատրութիւններով արտայայտելով իրենց խանդակցութիւնը։

Շատեր ալ առանց գիտնալու խնդրին էութիւնը, կը շնորհաւորէին Սըր Գրիգորի Շօրթը իբրեւ հօրեղբօրորդին գեղանի Էլէնին։ Այս շնորհաւորութիւնները կարծես կրակ կը թափէին վէրքին վրայ, տարաբաղդ երիտասարդին, որ անմիջապէս կը փախչէր կը հեռանար ականջ զինքը վիրաւորողներուն շրջանակէն։

Պարերը իրենց վառ խանդավառութեանը հասած էին արդէն. նուագարանները կը հնչէին խօլական թափով. խրախճանքը, աղմուկը անբացատրելի էր սրահին մէջ, երբ խեղդուկ հառաչ մը ու խօլ ճիչ մը լսուեցաւ։

Աղմուկին ու ժխորը այնչափ մեծ էր որ ոչ ոք կրցաւ ուշադրութիւն դարձնել այս կոչին։

Երկրորդ ձայն մը ա՛լ աւելի սաստիկ ու առջինէն աւելի սիրտ բեկտող՝ ցնցեց ամբողջ ներկաները։ Նուագարանները դադրեցան, պարերը ընդհատուեցան և հանդիսականները աչքի ու ականջի վերածուած, սկսան հետամուտ ըլլալ, հասկնալու համար թէ ո՛ւրկէ կուգար ձայնը և ի՛նչ կը նշանակէր։

Անծանօթ մը սրտակեղեք չնչերով օգնութիւն կը գոչէր սրահին կից մատենադարանի սենեակէն։ Ներկաները այնչափ շուարած էին որ ոչ ոք կրցաւ օգնութեան փութալ։

Ցուցումին առաջին տպաւորութենէն ետք, տանտէրը՝ Սըր Տավիտ Բուրնէյմսըն, եղբօրորդին՝ Սըր Գրիգորի Շօրթ ու Էլէն որ մէկտեղ խմբուած էին, անմիջապէս աշտանակ մը բռնած ներս խուժեցին մատենադարանի սենեակէն, ուրկէ կուգար ձայնը։ Հանդիսականներէն ոմանք ալ ընկերացան իրենց, մինչդեռ հրաւիրեալ տիկիններէն ոմանք նուաղած էին, ոմանք կը պոռչտային և ոմանք ալ դուրս կը փախչէին։ Ամէնուն հաւատքը այն էր թէ անօրինակ և խորհրդաւոր դէպք մը պատահած էր միլիոնատէրին տանը մէջ։

Ոմանք գողութեան մը կը վերագրէին խողխողութիւնը, ուրիշներ՝ ոճիրի մը, իսկ շատեր ալ ծանր գայթակղութեան մը։ Երկու երիտասարդներ, որոնք գեղանի Էլէնի սիրովը կը տոչորէին, անմիջապէս սկսան չշնկալ մը տարածել հանդիսականներուն մէջ թէ գեղանի Էլէնի սիրահար երիտասարդ մը անձնասպան եղած է, իր վիշտին և յուսահատութեանը սաստկութենէն։ Կարգ մը երիտասարդներ ալ իրարու կը պատմէին թէ մատենադարանի սրահին մէջ, Էլէնի երկու նախկին թեկնածուները զիրար խողխողած են կատաղի մոլեգնութեամբ։ Վերջապէս սրահին մէջ խօսուած բազմութենէն իւրաքանչիւրը իր տեսակէտէն դատելով դէպքը, քմածին մեկնութիւններ կուտար։

Միլիոնատէրը երբ աղջկանը ու եղբօրորդիին հետ հասաւ մատենադարանի սենեակին առջեւ, փորձեց դուռը բանալ։ Բայց զարմացմամբ տեսաւ որ գոցուած էր։ Ձեռքովը քանի մը անգամ զարկաւ, ձայնեց, բայց պատասխան չկար ներսէն։ Միս Էլէն որ սրտի բուռն անձկութեամբ կը դիտէր այս ամէնը, չի կրնալով ինքզինքը զսպել,

— Այս ի՛նչ դժբաղդութիւն Աստուա՛ծ իմ, գոչեց։ Աստանկ հանդիսաւոր գիշեր մը...

Սըր Գրիգորի անմիջապէս անոր ձեռքէն բռնելով.

— Քաջութի՛ւն սիրելի Էլէն, գոչեց, ամէն ժամանակէ աւելի աստանկ պարագաներու տակ մարդ պէտք է արիասիրտ ըլլայ։

— Բայց, հեծեց խեղճ աղջիկը, աս ի՛նչ գայթակղութիւն է, ի՛նչ է, ո՞վ է, ինչու դուռը կղպուած է, աս ի՛նչ խորհրդաւոր երեւոյթներ։

Միլիոնատէրը ի զուր կը ջանար դուռը բանալ։ Կարծես գերմարդկային ուժ մը կը դիմադրէր։ Այս պահուն խուլ հեծքին մը լսուեցաւ գոց սենեակին խորէն։

— Ի սէր Աստուծոյ, խորտակեցէք բացէք հա՛յր, գոչեց Էլէն։

Միլիոնատէրը որ ամէն բանէ առաջ աղջիկը կը հոգար, զայն հանդարտեցնելու դիտումով, անմիջապէս անոր դարձաւ ու անփոյթ դէմքով մը,

— Դուն անհանգիստ մի՛ ըլլար աղջիկս, դուցէ պարզ կատակ մըն է, կամ սպասաւորի մը գինովութեան արդիւնքը։

— Պակաս թո՛ղ ըլլայ աստանկ կատակը։

Քանի դուռը չբացուէր հանդիսականները նոյնչափ կը խճողուէին։ Միլիոնատէրին բարեկամներէն մէկ քանին փախնալով որ գայթակղական տեսարան մը պիտի պարզուի սենեակին մէջ, անմիջապէս հանդիսականներուն դարձան ու զանոնք ուրիշ սրահ մը առաջնորդեցին խիստ փափկանկատ ձեւերով։

Երբ մի միայն ընտանիքին պատկանող անձինք մնացին դրանը առջեւ, Սըր Տավիտ Բուրնէյմսըն, յուսահատ ու զայրոյթով լեցուն կատաղութեամբ հարուած մը տուաւ դրան, ու բարձր ձայնով պոռաց.

— Բացէ՛ք, եթէ ոչ կը խորտակեմ, և ո՛վ որ ալ ըլլաք չարաչար կը պատժեմ ձեզ։

Նոյն միջոցին Էլէն յանկարծ վերստանալով իր պաղարիւնութիւնը,

— Բայց Սըր Ճէյմս Կուպին ո՞ւր է հայր, գոչեց։

— Իրաւ ո՞ւր է Սըր Ճէյմս Կուպին կրկնեց Սըր Գրիգորի Շօրթ։

Ու միլիոնատէրը վայրկեան մը կանգ առաւ։

(Շարունակելի)

Կարգով կը չարուէին ողջակէզներու անդամներն բոլորտիքը։ Անոնց գործն էր սուլել Hatsotsrot, երգել և Շուագել թէ՛ ձայնով և թէ՛ գործիքով։ Բաց գիտէին այս արուեստը (Բ. Մնաց. ԻԹ. 25)։

Ասափ էր Դաւիթի երաժիշտներուն գլուխը։ Տաճարին և կրօնական արարողութիւններու մէջ կ'ընդունուէին նաև կին երգեցողներ, որոնք ընդհանրապէս Ղեւտացիներու աղջիկներ էին։ Եզրաս թուելով... դարձողները, զորոնք ինք բերաւ, անոնց մէջ կը յիշէ 200 այր և կին երգեցողներ (Բ. Թագ. ԺԹ. 35, Եզր. Բ. 65 և Նեէմ. Է, 67)։

Իրենց երաժշտութեան տեսակին գալով, հաւանաբար երգեցողներու բազմութիւնը կ'երգէր միեւնոյն եղանակը ձայնի միեւնոյն աստիճանով, ո՛չ թէ տարբեր բայց ներդաշնակաւոր աստիճաններով, այժմու եւրոպական երաժշտութեան համեմատ։ Հաւանաբար նաև նուագարան կը գործածուէր ձայնաւոր երգերու հետ։

Եբրայական երաժշտութեան համար կ'ըսուի թէ իր վսեմութեամբ և ազդուութեամբ յարմար էր բարձր զգացումներ շարժելու։ Ուստի արժանի է գերազանց համարուելու։ Կը կարծուի թէ տաճարին երգեցողները երբեմն կը բաժնուէին քանի մը խումբի, և Սաղմոս կ'երգէին փոխ առ փոխ երաժիշտներու ընդհանուր դասին հետ։ Եբրայեցւոց սաղմոսները այսպէս փոխ առ փոխ երգուելու շատ յարմար են, և մեծ զուարճութիւն ու բերկրութիւն կը շնորհէին։ Տես ԻԴ. ՃԼՁ. ՃԽԸ. և ՃԾ. Սաղմոսները։

Այլ և այլ նուագարաններ կը յիշուին Ս. Գիրքին մէջ, որոնք երեք տեսակ էին.

Ա. ԼԱՐՈՎ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐ

1. Քինոր, «քնար», (Ծննդ. Դ. 21)։

2. Նեբել, «տաւիղ», (Ա. Թագ. Ժ. 5)։

3. Ասոր, կը նշանակէ տասնալի (Սաղ. ԴԲ. 3, ԼԳ. 2 և ՃԽԴ. 9)։

4. Կիթթիթ։ Այս բառը կը գտնուի Ը. ՁԱ. ՁԴ. և ուրիշ Սաղմոսներու վերնագրին մէջ։

5. Մինիմ, «պար», Սաղմ. ՃԾ. 4։

6. Սաբեկա, «ջութակ», Դան. Գ. 5, 7, 10 և 15։

7. Փեսանդերին, «տաւիղ», Դան. Գ. 7։

8. Մախալաթ։ Կը գտնուի ԾԳ. և ՁԸ. Սաղմոսներու վերնագրին մէջ, և կը կարծուի թէ էր վին կամ քնար։

Բ. ՓՉԵԼՈՒ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐ

1. Քերէն, «եղջիւր», Յես. Զ. 5։ Եղջերափող։

2. Շոֆար, «փող», Թու. Ժ. 10։

3. Հացոցերահ, այսինքն՝ ուղիղ փող, «շեփոր», Սաղմ. ՂԸ. 6։

4. Յոբէլ, կամ Քերէն Յոբէլ, «փող Յոբելեան», կամ «նշանափող», Յես. Զ. 4։

5. Խալիլ, «սրինգ», Ա. Թագ. Ժ. 5։

6. Միշրոքիթա, «երկփող սրինգ», Դան. Գ. 5։

7. Ուգաբ, «սրինգ», Ծննդ. Դ. 21։

Գ. ԶԱՐՆՈՒԵԼՈՎ ԶԱՅՆ ՏՈՒՈՂ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐ

1. Թոֆ, «թմբուկ», Ծննդ. ԼԱ. 27։

2. Ֆաամոն, «զանգակ», Ել. ԻԸ. 33։ Կը դրուէր քահանայապետին պատմուճանին քղանցը։

3. Ցելցելիմ, «ծնծղայ», Սաղմ. ՃԾ. 5։

4. Շալիշիմ, Ա. Թագ. ԺԸ. 6։

5. Մեցիլթայիմ, «ծնծղայ», Բ. Թագ. Զ. 5։ Հաւանաբար՝ քշոց։ Եբրայեցւոց բառը կը նշանակէ ցնցել կամ հնչեցնել։ Բռնչն էր, ընդհանրապէս, իբր 16 կամ 18 մատ երկայն, երբեմն արծաթապատ։ Ուղիղ բռնելով կ'հնչեցնէին, և բաժանները կամ փոքր զանգակիկները աղէն անդին կը շարժէին զաւազաններուն վրայ։

Գ. Ս. Գ.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Մամուլ»ի 16րդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ գրական ճոխ պարունակութեամբ։

ՏԻԹ. Մ. ԹԻՒԼՊԷՆՏՃԵԱՆ. Համաշխարհական Բաղաքներ.— Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ՝ Էլեկ (Ոտանաւոր).— ՅՈՎՀ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ՝ Գրական Մշակներ.— Կ. Վ.՝ Թօշնեալ ծաղիկը (ոտանաւոր).— Յ. ԱԼՓԻԱՐ՝ Բժիշկ.— Ե. ԱՐՄԷՆ՝ Բաց նամակ «Բիւրակն»ի խմբագրութեան.— Կ. ՆԱԽԱՍԱՐԴ՝ Երկրի ցնցումները.— Թղթակցութիւններ Հալէպէն ու Մալաթիայէն։ Կը ծախուի հատը 40 փրդ.ի, բոլոր ծխավաճառներէն և լրագրավաճառներէն։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, Ապրիլ 25

Մյիս.-Յուն.-5.86 բնս. Օգս.—Սեպ.5.82 բ.
Յլս.-Օգս. 5.86 » Հկտ.—Նոյ. 5.62 »

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԸ

Յունաստանի մէջ միայն կարելի էր ա՛յնպիսի հաւաքում մը, որ այսօր խմբուած է Աթէնքի մէջ, ուր հինգ հարիւր աւաղնակարգ ըմբիշներ Եւրոպայէն և Միացեալ Նահանգներէն, իրենց ճարպիկութիւնը և Ողիմպիական Խաղերուն մէջ իրենց հայրենիքներուն համբաւը ի յայտ բերելու գացած են։ Ըմբշական խաղեր յաճախ տեղի կ'ունենան Եւրոպայէն դուրս ալ, բայց Ողիմպիական չեն կրնար ըլլալ անոնք։ Այս պարագան ապացուցուեցաւ 1900ին Բարիզի մէջ, ուր տեղի ունեցաւ Ողիմպիական Խաղերու փորձ մը, որ բոլորովին անյաջող գնաց։ Յունաստան նոյն թուականին տխտեսական ձախողութեան մը մատնուած ըլլալով, Բարիզի վիճակեցաւ այդ փորձը ընել։ Խաղերուն կազմակերպութեամբ զբաղող Հելլենական Ընկերութիւնը անխոհեմութիւն գործեց իր ծրագրէն դուրս արտաքին ուրիշ խնդիրներով զբաղելու ի վնաս իրեն, ինչ որ մեծ զարմանք և յուսախաբութիւն պատճառեց ոչ-հելլենական ազգերուն, որոնք այդ ընկերութենէն կը սպասէին միայն հին Յունաստանի փառաւոր խաղերուն յաջողութիւնը։ Բարեբախտաբար Հելլեններուն խաղասիրական բաղներէն զերծ են միւսերը ա՛յն հինգ հարիւր ըմբիշներուն, որոնք այս պահուս կը վայելեն Աթէնքի սրտագին և վեհագի ասպնջականութիւնը։* Հոն գացած են մրցանակներ փասոկելու, յաղթող հանդիսանալու մրցութեանց մէջ, և նոր մրցութիւններ սահմանելու։ Այսպիսի խաղերու մէջ յաջողութիւնը միշտ աւելի փայլուն կ'ըլլայ եթէ ձեռք բերուի անոնց միջազգային ցանկերուն մէջ և դասական հողի վրայ։ Վերջապէս ուրախառիթ է որ Ողիմպիական խաղերը կրկին կը վերակենդանանան, որոնք 1100 տարիներու անընդհատ շարունակութենէ մը վերջ Քրիստոնէական 394 թուականին ջնջուած էին հին աստուածներուն յիշատակին նորոգման ա՛յնքան ջերմեռանդ հակառակորդ Թէոդոսի կողմէ։ Այս վերանորոգումը սիրով ողջունուեցաւ զբօսախաղերու ճշմարիտ սիրահարներուն կողմէ, թէեւ հանդիսութեանց տեսարանը Կռոնոս Լերան տակի դաշտավայրէն (Ալփէոս գետին վրայ) փոխադրուեցաւ դէպ Իլիսոսի ափունքը՝ Աթէնքի հարաւային կողմը։

Հոն, շքեղ Սատդիոնին (Ասպարէզ) մէջ, «Բարբարոս» (ինչպէս կը կոչէին երբեմն հին Հելլէնք իրենցմէ դուրս Եւրոպայի բնակիչները) ըմբիշները կը մրցին Յունաստանի ըմբիշներուն հետ ամենահին զբօսախաղերուն մէջ, այսինքն՝ ոստոստանի, վազում, գօտեմարտութեան և սկաւառակ նետելու խաղերուն մէջ։ Կառարշաւը, որուն համար իրենց յաղթանակին խնդը կը կրաբէին հին ժողովուրդները, և որ յաճախ տեղի տուած է անհարկի կռիւներու, ծրագրէն դուրս մնաց։ Կափամարտութիւնն ալ զանց առնուած է։ Սրախաղութիւնը և նշանառութիւնը ազգընկէցութեան տեղը բռնած են։ Սկանտինաւեան և Գերման տիպար ըմբիշներ իրենց ճարտարութիւնը պիտի ցուցադրեն իրենց ազգային մարմնակրթանքին մէջ։ Լօն-Թէնիսը, և տոնազդղակ մեծ տեղ կը բռնեն ծրագրին վրայ։ Լողորդութիւնն և նաւարշաւներ պիտի ըլլան Փալէրոնի ծովածոցին մէջ, ինչպէս տեղի պիտի ունենան չարքաշութեան և սրնթացութեան մրցումները, Մարաթոնէն Աթէնք վազքը ի պատիւ և ի նմանութիւն հին ժամանակի վազքին հելլենական, որ ճակատամարտի դաշտէն քաղաք սուրաց նետի մը պէս, և աւետաբեր տալէ վերջ խոկոյն ինկաւ մեռաւ։ Աթէնք տասնօրեայ շրջանի մը մէջ սիրոյ գրգռութեան մը թրթռումին մէջ պիտի ապրի, հրճուելով որ ժամադրավայրը կ'ըլլայ ա՛յնքան բազմաթիւ ականաւոր անձերու, որոնց մէջ կան Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին, Կալլէսի իշխանը և իշխանուհին։ Նորկիոս թագաւորին այս պատուաւոր հիւրերը երէկ ներկայ եղան բացման արարողութեան, և ժողովրդային խանդավառութեամբ ընդունուեցան։ Բնականաբար, անկարելի է որդի աշխարհին մէջ վերարտադրել հին Ողիմպիական խաղերուն ոգին, ինչպէս որ էին ժամանակին իրենց կատարելութեան բարձունքին վրայ։ Վերջին աստիճան լուրջ և միանդամայն վերջին աստիճան զուարճալի հանդէսութիւն մըն էին։ Եղիսի հողը, որուն վրայ տեղի կ'ունենային, Ալփէոս գետին եզերքը, սուրբ նկատուած էր։ Ամբողջ ամիս մը բովանդակ Եւլադայի մէջ նուիրական շրջան մը կը համարուէր։ Հելլէն ցեղերուն և քաղաքներուն բոլոր նախանձախնդրութեամբ ոխակալութիւնները կը դադրէին։ Ընդհանուր զինադադար կ'ըլլար։ Այս միջնակաց շրջանին մէջ ի յայտ կու գար հեթանոսական Եւլադայի ցեղային ու կրօնական միութիւնը։ Բռնատերծութիւն, քանդակագործութիւն, ճարտարապետութիւն և երաժշտութիւն գիրար կ'ողջունէին Ողիմպիական Սրբազանին սրբաշնորհ Մեհեանին մէջ, և Հելլենականութեան և Հեթանոսութեան բոլոր տարբեր իրենց ամէնէն ընտիր և լաւագոյն մասերով միակ վառարանի մը կը վերածուէին Ողիմպիական Խաղերուն տեւած հինգ օրերուն միջոցին։ Ժամանակի ընթացքին մէջ այս վեհ գաղափարը նուաղեցաւ, Ողիմպիական Խաղերը այլասերեցան, և շահող ըմբիշներուն ցկեանս թոշակները բարձուեցան։ Քրիստոնէական առաջին, երկրորդ և երրորդ դարերուն նորէն եռեւան եկան, բայց իրենց կրօնական խառնուածքը կորսուած ըլլալով, հրապոյրն ալ հետզհետէ ցանցառեցաւ։

«Տէյլի Թէլէկրաֆ», Ապրիլ 23

Գեղեցիկ օդով մը Նորկիոս Թագաւորը կիրակի օր բացաւ Ողիմպիական Խաղերը Ստադիոնին մէջ։ Օլկա Թագուհին, Էտուարտ Թագաւորը և Ալեքսանտրա Թագուհին, Կալլէսի իշխանը և իշխանուհին և ուրիշ ականաւոր անձեր ներկայ էին։ Ամբողջ օրը ժողովուրդի երկայն հեղեղներ թափեցան դէպի Ստադիոն, որուն շլացիկ սպիտակ մարմարինը գրեթէ կը փայլէր աչքերուն։ Ծափերու անօրինակ պայթիւն մը լսուեցաւ երբ Նորկիոս Թագաւոր՝ և Էտուարտ Թագաւոր ընկերակցութեամբ Ալեքսանդրա և Օլկա Թագուհիներուն հասան, և ասոնց ալ ետեւէն Վիքթորիա իշխանուհին, Կալլէսի իշխանը և իշխանուհին, հելլէն արքայական ընտանիքին անդամները, և փայլուն ուղեկիցներ եկան։ Էտուարտ Թագաւոր բրիտանացի ծովակալի համազգեստ կը կրէր և Նորկիոս Թագաւոր հելլէն ծովակալի համազգեստ։ Կալլէսի իշխանն ալ ծովակալի համազգեստով էր։

Երբ ամէնքը նստան, Հելլէն Գահաժառանգը, որ խաղերուն նախագահն էր, և զօրավարի պարզ համազգեստ կը կրէր, ասպարէզին կեդրոնէն յառաջ մօտեցաւ, և խմբարհելով Նորկիոս Թագաւորին առջեւ, կարդաց բանախօսութիւն մը, որուն մէջ կային հետեւեալ հատուածները.—

«Հելլէն հայրենիքին մէկ դարէն աստուածհաճութեան շնորհիւ, կարելի եղաւ Ստադիոնը վերականգնել իր վաղեմի շքեղութեամբ, և ներկայ խաղերուն համար հրաւէրներ եղան բոլոր ա՛յն ազգերուն՝ որոնք զբօսախաղը (Սբօրթ) քաղաքակրթութեան և յառաջդիմութեան զօրեղ միջոց մը կը նկատեն։ Մեր աշխատութիւնները վարձատրուեցան ներկայութեամբ ըմբիշներու միջազգային փաղանգին, որոնք հիմա շարուած են Ձեր Վեհափառութեան և Բրիտանական հզօր Տէրութեան Թագաւորին առջեւ։

«Դարերէն արժանաւոր յաղթականները ո՛ր երկրէն ալ ըլլան, կը յուսանք թէ պիտի յիշեն որ մենք իրենց քունքերը կապեցինք Ալփէոսի եզերքներուն վրայ աճող վայրի ձիթենիով, և պիտի յիշեն թէ իրենց յաղթութիւնը ծափահարուեցաւ Աթէնքի այս նուիրական հողի մը վրայ նոյն հին Հելլէններուն սերունդներէն, որոնք իրաւ եղբայր կը ճանչնան զամէն անոնք զորս մարմնամարզի արուեստը —Եւլադայի գեղանի մէկ դուստրը— հաւաքած յաղթութեան համար։ Մեր երկրէն մեկնելով կրնան իրենց զինքը Աթէնացի նկատել, քանի որ մրցանակ շահեցան Աթէնքի խաղերուն մէջ։ Պատիւ ունիմ, Տէ՛ր Արքայ, խնդրել Ձեր Վեհափառութենէն որ բացումը հրաւիրէք խաղերուն։» (Երկար եւ ոռոգընդոստ ծափեր։)

Յետոյ խաղերուն մասնակցող բոլոր ըմբիշները, գլխաւորութեամբ երաժշտախումբերու, չորսական հոգի քալեցին առանցութեամբ, ծափահարուելով Ստադիոնին բոլոր կողմերէն։ Երբ խորաքանչիւր ազգութիւն կ'անցնէր արքայական խումբին մօտէն, դրօշակիրը կը խոնարհեցնէր իր երկրին դրօշը, և Նորկիոս Թագաւոր պատասխանելով կ'ողջունէր զայն։

Տանրքուրս դանիացի աղջիկներու խումբ մը, իրենց վարժուհին՝ Օր. Բօյ Բէլէնկրէնի խնամքին տակ՝ մեծ խանդավառութիւն յարուցին իրենց մարմնամարզներով, որոնց մասնաւորապէս հետաքրքրուեցան երկու թագաւորները։ Էտուարտ Թագաւոր շարունակ ակնոցը աչքէն չէր բաժներ այդ մարմնամարզին միջոցին, որմէ վերջ Նորկիոս Թագաւոր և Էտուարտ Թագաւոր ժպտելով իրենց հաւանութիւնը յայտնեցին։

ԱՊԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԱԿԱՏԵՂԻՆԵՐԸ

ՍԱՆ ՖՐԱՆՉԻՍՔՕՅԻ ՄԷՋ

25 ՔԱՌԱԿՈՒՍԻ ՄՂՈՆ ՄՈՒԽԻ ԴԱՐՁԱՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Պանքաները փոխադրուած են վրաններու տակ զորոնք կարելի պիտի ըլլայ բանալ ի մօտոյ։ Պանքաներուն կամարները մնացած անվնաս են, և կը յուսացուի թէ ի մօտոյ պիտի սկսին վճարում ընել պահանջողներուն։ Հրապարակի վրայ պատրաստ դրամը պակաս է։ Այս օրերուս ամենահաւատ մարդիկը անգամ ամէնէն աղքատին չափ աղքատացան, որովհետեւ չէին կրնար չէքի վրայ գործ տեսնել։ Նոր քաղաքին վերաշինութեան աւթիւ երկաթեայ շէնքերը մէկ կողմ պիտի ձգուին, որովհետեւ երկրաշարժին չը կրցան դիմանալ։ Սան Ֆրանչիսքօյի աղէտեալներուն մասին Օքլէնտի ցոյց տուած հիւրասիրութիւնը հիանալի եղած է։ Շատերը իրենց անկողինները բաժնեցին օտարներու հետ, և սանդուխները, նրբանցքները, և նկուղները իբրեւ առժամանակեայ ննջարան կը գործածուին։

Ամէն տեսակ պատմութիւններ ալ կը պատմուին, որոնցմէ ոմանք ծիծաղաշարժ։ Մարդուն մէկը ցնցումին սաստկութեան առեն պանդոկէ մը ինքզինքը դուրս նետեց կիսաշապիկով, բայց երկու բանդալոն չալկած։ Երբ ծանր ցնցումը դադրեցաւ, դիպուածաւ վաղեց մտաւ կիներու խումբի մը մէջ։ Այս պարագան խեղճին խելքը գլուխը բերաւ, և անմիջապէս կծկտելով անկիւն մը վարտիքը հագաւ։

Շատերը իրենց աճուսարասփին մէջ իրենց ամէնէն կարեւոր առարկաները թողլով ծիծաղելի բաներ առեր դուրս փախեր են օթէլներէն և տուներէն, ինչպէս թռչունի վանդակ, խոհանոցի անօթներ, երաժշտական տուփեր։ Մէկն ալ ո՛ւրկէ՛ց ուր խոշոր եղջերափող մը ձեռք անցուցեր փախեր է։

Պատմուածներէն ամէնէն սրտաճմլիկ բանն է ընտանիքներուն բաժանումը։ Շատ ազգեր մեծ խուժումին առեն իրենց ծնողքէն բաժնուած են։ Կը յուսացուի թէ կարելի պիտի ըլլայ անոնց մեծ մասը գտնել։

Այս տառմին մարդասիրական կողմին սրտագրաւ մասերէն մին է Չինացի աղասաւորներուն անձնուիրութիւնը իրենց ծառայած տուներուն զաւակներուն հանդէպ։ Ահուսարասփի առաջին պահուն իրաւ է թէ Չինացիք կարդ մը Խտալացիներու հետ կառեցան ապահովութեան տեղի մը համար, բայց դարձեալ ամէնէն աւելի Չինացիները բարեկարգ և իմաստասէր գտնուեցան, և դիւրաւ զսպուեցան։ Ոչ մէկ բանտարկեալ Չինացի փախաւ բանտէն, թէեւ ապահով տեղ մը փոխադրուեցան, և հիմա աւելի բարեկարգ են անոնք քան բաղերուն մէջ համախմբուած մարդիկ։

Հետզհետէ հասած հեռագիրները կը պատմեն թէ անկարելի է աչքի առջեւ պատկերացնել ա՛յն խրարմնցումը և փախուստը որ տեղի ունեցաւ աղէտին առաջին օրը, երբ երկիրը կը շարժէր, շէնքերը կը սկսէին փլչիլ, և հրդեհները կը մօտեցնէին ամէնուրեք։ Սարսափահարներուն քաղաքէն քիմարական վազքը կը յիշեցնէ դասական նկարագրութիւններէն մին Պօմպէյի և Հէրքուլանումի բնակիչներուն փախուստը Վեսուվի լաւաներուն սրշաւանքէն առաջ։

Բոլոր առնուած լուրերը համաձայն են նկարագրելու համար դժոխային գործը սրիկաներու, անպարոյկներու, մարդասպաններէ աւելի յոռի չարագործներու, որոնք աշխատեցան օգտուիլ Սան Ֆրանչիսքօյի աղէտքէն։ Մր. Նիվ տարրագէտը կը նկարագրէ այլումը Ս. Ֆրէնսիզ Օթէլին, ուր հաւիւրաւոր կիներ խուժած էին՝ ա՛յն հաւատքով թէ ուրիշ շէնքերէ աւելի ապահով էր այն։ Բայց բոցերը լափեցին զայն։ Յետոյ, կ'ըսէ Մր. Նիվ իր նկարչագեղ պատմութեան մէջ.— «Կիներուն դիակները դուրս հանուեցան, և սրիկաները կտրեցին անոնց մատները և իրենց գրպանները դրին ադամանդեայ մատանիները ապահովելու համար։ Բայց միլիթարական կէտը սա՛ էր որ ոստիկանները վրայ հասնելով այդ միջոցին հրացանի բանեցին զանոնք առանց հարցափորձի։ Ուր որ դիակները կողոպտող մարդիկ գտնուեցան սպաննուեցան նոյն հետայն։ Թէեւ ստոյգ է որ այն խառնակին մէջ անմեղներ ալ մեռցուեցան։»

Բժիշկին սրտադղորդ պատմութիւնը

ԼՕՍ ԱՆՃԷԼԸՍ (Կիրակի).— Նշանաւոր բժիշկ Տր. Ֆլէմինկ իր փորձառութիւնները կը պատմէ, որոնց մէջ չէին անցուած ամսոյս 18ի առաւօտուն կանուխ, երբ կը գտնուէր Սան Ֆրանչիսքօյի Բալաս Օթէլին մէջ։ Հոս հաւաքուած խումբ մը ընկերներով, տաքցած և վիրաւորուած, որովհետեւ պարապաորսեր են մրմնջելով տեղ քալել քարեր և խորտակուած փողոցներէ, միանգին խանձած հրդեհին սաստկութենէն։ Տր. Ֆլէմինկ կ'ըսէ.—

«Սան Ֆրանչիսքօյի մէջ երկրաշարժ մը նոր զգացողութիւն մը չէր ինծի համար, 1868ին հոն էի, երբ դեռ տղայ էի, բայց այն առենուան երկրաշարժը բաղդատմամբ Դչ.ի երկրաշարժին տալու մը օրօրանին մեղմ տատանումին պէս էր։ Երբ արթնցայ՝ լսեցի տախտակներուն ճարճատումը, և յետոյ շառաչիւն մը փողոցներուն վրայ։ Պատերը և շէնքերու երեսները անաղմկաղորդ շառաչմամբ կը գլորէին վար, կարծես շէնքերը կը փլչէին։ Մութը սաստիկ էր։ Օդը կը պատէին կիներուն վայնասունները, տախտակներուն ճարճատումէն աւելի սուր։

«Անկողինէս վար ինկայ և սողոսկելով դէպի դուռը կ'երթայի։ Երթալով կ'աւելնար դղրդումը և ճնշումը։ Դուռը բանալ փորձեցի, որ ծխնիներէն ելնելով ուսիս վրայ ինկաւ։ Տունը կ'ելնէր կ'իջնէր, կը փախչէի կարծես ինկող պատերէն վար։ Փողոցին մէջ էի, և հակառակ այս տխուր կացութեան, ծիծաղս չկրցի զսպել տեսնելով յիսունի չափ մարդոց կիսաշապիկով վիճակը, և կիներ ալ որոնք ամէն տեսակ գիշերնոցներով կեցած էին։ Քովս գտնուող մարդուն նայեցայ, որ կը խնդար վրաս։ Ասոր վրայ նշմարեցի որ ես ալ կիսաշապիկով էի։ Սիրտ ըրի, օթէլը սենեակս փախայ և հագուեցայ, պարկ մը դոյք կապեցի և հետս առնելով փողոց վերադարձայ։

«Մարքէթ Սթրիթի բոլոր խոշոր շէնքերը կանգուն էին, բայց չորս անջատ հրդեհներ տեսայ։ Փոքր շէնքերուն ճակատները փողոց ինկած էին, և տեղ տեղ կոխելու անցնելու ճամբայ չկար։ Տեսայ երկու կիներ առանձինն որ փախերնէն կը դողային։ Շուարեր էին։ Մէկն կ'ըսէր միւսին.— «Ախ, ինչ՛ր չեմ տար, եթէ մէկը զիս Լօս Անճէլըս տանի։» Այս խօսքը զգայունութ արթնցուց և առաջարկեցի աջակցութիւն։ Վերարկուս շէնքի մը քարէ սանդուխին վրայ դրի և բսի որ հոն նստի։ Երկու վայրկեան վերջ սկսաւ դարձեալ փլուզումը, սանդուխը դիմացը նետուեցաւ, ընկերներ չորս կողմս կ'իյնային, գլուխս ալ զարնուեցաւ, չեմ գիտեր կիները ի՛նչ եղան։

«Փողոցները դարձեալ շարժմամբ լեցուեցան։ Միաձանի գոյներով զգեստները անհետ եղած էին, և ամէն ոք դարձեալ իր սովորական հագուստով էր։

«Խղճուկ հառաչանքներ կը լսէինք և աղաչանքներ։ «Աստուծոյ սիրոյն ըլլայ, իմ կողմս եկուր», և կամ, «ո՛հ, կ'աղաչեմ, կենակս ազատեցէք», — «Աստուած իմ, կը մեռնիմ կոր», և ուրիշ այսպիսի աղաղակներ, որոնք լսողներուն ջիղերը թունդ կը հանէին։ Խորտակուած, արիւնոտած, ծունկէն ու փոշիէն կուրցած և սարսափէն խելագարած քանի՛ քանի մարդիկ հանեցինք դուրս, խոլզեձը փողոցը կ'իյնային ուժասպառ։

«Բաղաքը գտնուող Չինացիները փողոցներուն մէջ ինկած, տարօրինակ շարժումներ կ'ընէին, իրենց լեզուով կը պոռային կը կանչէին, կ'աղօթէին, և աջին անդին կը վազէին, յաճախ կը լսուէր որ իրենց Կոնֆուկիոսին կը պաղատէին, մինչ ուրիշներ այլ եւս սուրբ չէին թողուր երկինքին մէջ վար կը կանչէին։

«Խորհեցէք թէ մարդկային գրիչը ա՛յսչափ մը միայն կրնայ նկարագրել խուճապը, զոր անկարելի է իր ամբողջութեամբ պատկերացնել»։

ՆՊԱՍՏԻ ԳՈՐԾԸ

Ամբողջ աշխարհի վրայ գտնուած Ամերիկացիք իրենց ազգին նկարագիրը եղող կորովով, ուժգնութեամբ և աստուածհաճութեամբ և արագութեամբ իրարու հետ մրցում կը մղեն իրենց Նախագահին սկսած նպաստի գործին համար։ Ուրբաթ օր Նիւ Եորքի քաղաքացիները 200,000է աւելի անգլ. ոսկի ստորագրեցին Սան Ֆրանչիսքօյի նպաստի մասուկին։ Մր. Ուիլիըմ Ուօլտօրֆ Ասթօր 20,000 անգլ. ոսկի տուաւ հեռագրով։ Թատերական ներկայացման մը ամբողջ հասոյթը, 700 ոսկի, աղէտեալներուն յատկացուեցաւ, Օր. Մօտ Ատամս իր անձնականէն 200 ոսկի տուաւ։

Համակրութեան նմանը չտեսնուած ալիք մը հետզհետէ կը ծաւալի ամբողջ Միացեալ Նահանգաց մէջ։ Նիւ Եորքի նպաստից յանձնաժողովը ա՛յնքան առատութեամբ կը ստանայ դրամ և չէք, որ ժամանակ չունի ամբողջ գումարը հաշուելու, բայց վեր ի վերոյ կարելի է ըսել թէ Նիւ Եորք միայն արդէն հանգանակած է 400,000 անգլ. ոսկի, և նպաստները տակաւին անձրեւի պէս կը տեղան։ Շիքակօ հանգանակեց 200 հազար անգլ. ոսկի և ուրիշ քաղաքներ համեմատական գումարներ։

Ցոյց տալու համար թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ի՛նչ փութկոտութեամբ գործ կը տեսնէ արկածեալները մխիթարելու, և անոնց կարօտութիւնը զգալի չընելու համար, Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ կառավարական նպաստին կառախումբը 161 վայրկեանէն 166 մղոն տեղ կտրեց անցաւ Սան Ֆրանչիսքօ տանելու համար Շիքակօյէն։

Շիքակոյի մէջ տարօրինակ ծրագիրներ պատրաստուած են նպաստ հաւաքելու համար։ Թէքսասի մէջ Սառա Պէրնառի գործածած վրանը Շիքակօ բերուելով թատերական ներկայացում տրուեցաւ։

Լոնտոնի ամերիկեան նպաստի յանձնաժողովը առաջին նպաստ մը ըլլալով 2000 անգլ. ոսկիի չէք քաշեց Նիւ Եորքի վրայ։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏ

Ամերիկեան թերթերը հարուստ քաղաքացիներուն հետ կը մրցին նպաստի գործին մէջ։ Կարող խմբագիրներ հանգանակութեան կը պտտին նպաստ հաւաքելու համար։

Սինսինաթի Թայմզ-Սթար թերթը 5,000 ոսկի ղրկեց, Բիթսպուրկ Քրօնիքլ Թէլէկրաֆ օրաթերթը 50,000 ոսկի ղրկեց, Ս. Բօլ Տիսփէչ թերթը կը յուսայ 100,000 ոսկի հաւաքել։ Մինչեւ հիմա ղրկուած կառախումբերով պաշէնները ութը օր կրնան 300,000 հոգի ապրեցնել, բայց ճամբան լեցուն է միշտ կառախումբերով։

Շատ տեղեր կրօնական պաշտամունքները դադրած են առժամապէս, և պաշտօնեաները նպաստի գործով կը զբաղին։

∴ Նախագահ Ռուզվէլթ Պատգամագիր մը ուղղելով Խորհրդարանին, կը յանձնարարէ որ 300,000 ոսկիի յատկացուածական նոր վարկ մը քուէարկուի անմիջապէս նպաստի գործին համար։ Պատգամագրին կցուած է պաշտօնական զեկոյց մը, որ կը յայտարարէ թէ աղէտքը իր տեսակին մէջ ամէնէն սոսկալին է բոլոր ա՛յն աղէտներուն մէջ որոնք Ամերիկայի մէջ պատահած են իր պատմութեանն ի վեր։ Նախագահը կը հաղորդէ թէ պաշէնները արդէն խոկ ղրկուած են Սան Ֆրանչիսքօ կամ ճամբան են, 300,000 ոսկի արժողութեամբ։ Նախագահը կը յիշէ նաև Ամերիկայի մէջ հանգանակուած մեծաքանակ գումարները։ Մր. Ռուզվէլթ ի վերջոյ շնորհակալութիւն յայտնելով արտասահմանէն եկած նպաստի առաջարկութեանց, կը յայտարարէ Խորհրդարանին թէ իր դատողութեամբ բնաւ օժանդակութեան պէտք չկայ Ամերիկայի սեփական սահմաններէն և քաղաքացիներէն դուրս։

∴ Մինչեւ կիրակի օր վերիվերոյ հաշուով հանգանակութեանց գումարը 1 միլիոն 500,000 անգլ. ոսկին կ'անցնի։ Ազգային դպրոցներուն մէջ ալ հանգանակութիւն պիտի ըլլայ։ Նիւ Եորքի Չիարժակարանը 5000 ոսկի ստորագրեց։

∴ Նիւ Եորքի Քազինօ Թատրոնին մէջ ամերիկեան հանրածանօթ վիպագիր և գրագէտ Մարք Թուէն նախագահեց Քալիֆորնիացիներու միթինկի մը, որոնք նպաստի գործ մը պիտի կազմակերպէին։ Ամէնուն աչքին մէջ արցունք կար, և յաճախ հեկեկանքներ կը լսուէին։ Անքուն գիշերներու, և դառնագոյն ցաւերու նշաններ կ'երեւէին հարիւրաւոր դէմքերու վրայ։ Եղերերգութեան սարսափները իրենց մօտ կը զգային, թէեւ հազարներով մղոն հեռի էին վայրերէն։ Մարք Թուէն մեղմիկ զուարթախօսութեամբ մը փարատեց վշտի ուրուականը։ Նախ սրտայոյզ շեշտերով խօսեցաւ անաւոր աղէտին վրայ, և ունկնդիրները հազարաւոր թաշկինակներ կը շարժէին արտասուալից աչքերով։ Բայց միտքերնիս միմիայն մեռեալներուն վրայ չպահեցնենք, ըսաւ։ Կեանքին տենդագին սարսուռէն վերջ հիմա հանգիստ կը քնանան։ Մեր կսկիծները և մեր համակրութիւնները ողջերուն կողմն են, բիւրաւոր տառապողներուն կողմը։ Քառասուն տարի առաջ Սան Ֆրանչիսքօ իմ հայրենի տունս էր։ Ձեր տունն ալ է։ Մէն մի զգացում կը սիրցնէ զայն մեզի, բայց նորէն պիտի կանգնի։ Գիտէք թէ Քալիֆորնիացիք ի՛նչ տեսակ մարդիկ են (ոռոտընդոստ ծափեր), գիտէք անոնց կորովը, անոնց ձեռներէցութիւնը, անոնց յուսալից ոգին։ Մէկ օրուան մէջ փճացաւ մեծ և հսկայ քաղաք մը, բայց ամէն ժամանակէ աւելի գեղեցիկ պիտի բարձրանայ։

∴ Ճարտնական «Օքինավա Մարու» շոգենաւին մէջ ծառայող Աճիւրա ճարտարագէտը կը պատմէ թէ Ապրիլ 14ին 1000 ոտք բարձրութեամբ ճերմակ ծուխի սիւն մը տեսաւ որ կը ժայթքէր Պայեօնէզ կղզիէն, որ Հաչիճօ կղզիին մօտ պատուած մըն է։ Բարի կարուանքներ կը նետուէին Պայեօնէզէն քանի մղոն ասդին. այդ կղզին ժամանակին Սատանաներու Կղզի կը կոչուէր, որովհետեւ կարելի չէր ապրել հոն իր սարսափելի տեսարաններուն պատճառաւ։

Թօքիոյի չարժագրական գործիքը Ապրիլ 18ի առաւօտուն (երկրաշարժին օրը) սաստիկ յուզուեցաւ։ Թօքիոյի մէջ այնպէս հետեւցուցին թէ 6200 մղոն հեռի մեծ երկրաշարժ մը պատահած է։

∴ Սան Ֆրանչիսքօյի ողջակէզէն աւելի ծանր աղէտք պատահած չէր ապահովագրական ընկերութեանց։ Վերջին հաշիւներուն նայելով, 78 ամերիկեան և 30 օտար ընկերութիւններ Սան Ֆրանչիսքօյի մէջ 47 միլիոն 600,000 անգլ. ոսկիի բան ապահովագրած են։

Հաշիւ եղած է որ ընկերութեանց վնասները Շիքակոյի հրդեհին վնասներէն 10 միլիոն աւելի պիտի ըլլան։

Ահա անգլիական և ուրիշ ընկերութեանց վնասները, վերջին ենթադրութեանց նայելով.—

	Անգ. ոսկի
Լընտըն Էնշըրանս	1,400,000
Րօյալ օվ Լիվըրբուլ	1,333,600
Թրանսաթլանթիք օվ Համպուրկ	1,000,000
Լընտըն էնտ Լանքաշայր	1,000,000
Բալն էնտ Մօզէլ օվ Սթրազպուրկ	953,600
Լիվըրբուլ, Լընտըն էնտ Կլօպ	937,600
Րօյալ Էքսչէնճ	904,000
Համպուրկ-Պրէմըն	896,000
Ֆէնիքս Լընտըն	860,000
Նորթըրն, Լընտըն	840,000
Սախէն էնտ Մունիխ	790,000
Քօմէրշըլ Իւնիըն	765,000
Քալէտոնիըն, Սքօթլէնտ	756,000
Նորթ Պրիթիշ էնտ Մէրքընթայլ	702,000
Ալլիանս, Լընտըն	693,200
Իւնիըն, Լընտըն	676,000
Սըն »	640,000
Աթլաս »	635,000
Բալաթին »	547,000
Օսթրիըն Ֆէնիքս, Վիէնա	488,000
Նորվիչ, Իւնիըն, Ինկլանտ	484,000
Նիւ-Զէլանտ	467,210
Լաու Իւնիըն էնտ Քրաուն	488,000
Սթի օվ Կօթէնպուրկ	414,400
Սքոթիշ Իւնիըն էնտ Նէշընըլ	350,000
Վէսթէրն օվ Թօրօնթօ	278,400
Սթէյթ օվ Լիվըրբուլ	246,400
Պրիթիշ Ամերիքա օվ Թօրօնթօ	212,800
Մանչէսթր	89,610
Սքոթիշ	73,600

ՔՐՈՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը առջի օր ընկերակցութեամբ Գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, կայս. Պալատ գնաց։

ԲԱՐԻԶԷՆ կը գրեն մեզի Ապրիլ 20 թուով.— Ամսոյս 17ի երեքշաբթի օրը, (Գ. որդ. օրը Զատկական տօնին) տեղւոյս Ս. Եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Պսակի արարողութիւնը Օր. Գայեանէ Իւզբաշեանցի Տիար Յովհաննէս Թումանեանի հետ, կնքահայրութեամբ Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանի։ Ն. Ս. Օծութիւն Ընդհ. Հայոց Ս. Հայրապետը մասնաւոր կոնդակաւ հրաման բրած էր մեր հոգեւոր հովիւ Տ. Վռամշապուհ Ա. քհնյ. Քիպարեանի կատարել Ս. Պսակի արարողութիւնը որ տեղի ունեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ։

—Ամսոյս 19ի հինգշաբթի օրը տեղի ունեցաւ մասնաւոր Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն ի հանգիստ հոգւոյ Տիկին Յուլիանէ Նուպար փաշայի, (քոյր Բարձր. Սրբազան փաշա Երամեանի և մայր Վսեմ. Պօղոս Նուպար փաշայի)։ Տէր Քիպարեան Աւագ քհնյ.ն սրտառուչ դամբանականով մը ի վեր հանեց հանգուցելոյն բարեմասնութիւնները, հանգիստ մաղթեց հոգւոյն և արեւշատութիւն Նուպարեան և Երամեան բոլոր կենդանի անդամոց։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԻ Հայ կին մը Մարիամ անուն որ սակէ բաւական տարիներ առաջ օրինաւոր պսակով ամուսնացած և երկու զաւակ ունեցած էր, քանի մը տարի առաջ օգտուելով իր ամուսնոյն բացակայութենէն, որ աշխատելով դուրս գացած էր կ՛սկսի Բերայի մէջ յոյն հոմանիի մը հետ կենակցիլ, որմէ ևս 4 զաւակ կ՛ունենայ։ Այրը անտեղեակ կինոջը վարած կեանքին, մէկ քանի հեղ իր քով երթալու համար նամակներ կը գրէ. սակայն կինը փոխանակ ամուսնոյն հրամանին հնազանդելու իր հոմանիին հետ ամուսնանալու համար կը դիմէ Ֆէնէրի պատրիարքանը, որ ազգ. Պատրիարքարանի հարցում կ՛ուղղէ և պատասխան կը ստանայ թէ կինը ամուսնացած է և ամուսինն ալ ողջ է. ուստի կը մերժէ կնոջ խնդրանքը։ Յիշեալ կինը՝ Մարիամ երէկ դարձեալ յոյն քահանայի մը հետ եկաւ ազգ. Պատրիարքարանը, որ դարձեալ մերժեց, ինչպէս նախապէս պաշտօնագրով մը մերժած և Ֆէնէրի պատրիարքարանին յայտնած էր իր մերժման պատճառները։

ՄԱԹՈՒՍ ԷՖ. ՈՒՆՃԵԱՆ առջի օր Ս. Պատրիարք Հօր դրկեց, Ալէմ-Տաղի Ս. Նշան եկեղեցւոյ պատկանող կարգ մը արծաթեղէններ և դրամական գումար մը, հանդերձ ընդարձակ հաշուեցուցով մը։ Այս արծաթեղէնները և դրամը սակէ մէկ քանի տարի առաջ Ալէմ Տաղի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ ի պահ դրուած էր հանգուցեալ Աբիկ էֆ. Ունճեանի քով, որպէսզի այդ դրամով յարմար պարագայի մը հասութաբեր կալուած մը շինուի տեղւոյն մէջ գտնուող եկեղեցապատկան գետնի մը վրայ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Պապատաղ քաղաքին մէջ Հոգաբարձութիւն մը կազմուած էր. ատոնք գումարուելով դիւան կազմած և յայտագրած են Պատրիարքարան հաստատուելու համար։ Ատենապետ՝ Պօղոս Մարտիկեան, Ատենադպիր՝ Գէորգ Յակոբեան, Գանձապետ՝ Յովհաննէս Թովմասեան, իսկ Թադէոս Միլտոնեան և Կարապետ Բուճաղլեան՝ անդամ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ երէկ Ղալաթիոյ Ամենափրկիչ եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց և քարոզեց խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Ս. Պատարագի արարողութիւնները եռաձայն տեղի ունեցան։ Եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնը այս անգամ կանխահոգ միջոցներ ձեռք առած էր կարգապահութիւնը չխանգարելու համար։ Միջին տաճարը ամբողջովին յատկացուած էր կիներուն և քովընտի երկու տաճարները՝ այրերուն։ Այս պարագան քիչ մը առաջքը առաւ այն անտեղութիւններուն, որոնք վերջին երկու եռաձայն պատարագներուն մէջ տեղի ունեցած էին։

ԿԱՐՆՈՅ առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. դարձեալ հեռագրաւ իր արձակուրդի հրաժարականին փութացուցումը խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ ծանօթ ազգայիններ սկսած են աղքատիկ ուսանողներ որդեգրել, անոնց դպրոցական ամսականները վճարելով և գրենական պիտոյքները հոգալով։ Ասիկա կրթասիրական գովելի ձեռնարկ մըն է, որ հիմնապէս կը միտի բառնալ ագիտութիւնը և անկէ առաջ եկած վնասները։ Փափաքելի է որ ամէն տեղ ընդհանրանար այս էութիւնը և քիչ շատ կարողութեան տէր անձինք, իրենց կարողութեան չափով դպրոցական սաներ որդեգրելով ապահովէին անոնց նիւթական պիտոյքը և ապագան։

Առեւելեան Մամուլի վերջին թիւին մէջ կը կարդանք թէ, տեղւոյն Ուսումն. Խորհուրդը հրատարակութեան տուած է հետեւեալ ցանկը, ուր կը տեսնուի թէ 1905էն մինչեւ 1906 Մարտի վերջը հետեւեալ սաները որդեգրուած են.— Տիկնայք. Տիգրան Սարգիս 2 սանուհի, 2 տարուան. օսմ. ոսկի 4.— Մ. Բօճամանեան, Մ. Մերկերեան, Կ. Սրապեան, Պ. Պերկամալեան, Միութիւն Ս. Հախինեան վարժարանի երկուքական սանուհի՝ մէյմէկ օսմ. ոսկի.— Խ. Եփրեմ, Ա. Աղճալեան, Գ. Փափազեան մէյմէկ սանուհի կէսական օսմ. ոսկի։ Տեարք. Տիգրան Սարգիս երկուքական, չորս տարուան համար, չորս օսմ. ոսկի.— Օ. Փակլավաճեան, Մ. Բօճամանեան, Մ. Մերկերեան, Կ. Սրապեան, Յ. Մկրեան, Պ. Պերկամալեան երկուքական սան՝ մէյմէկ օսմ. ոսկի.— Խ. Եփրեմ, Ս. Սուքիասեան, Ա. Աղճալեան, Գ. Փափազեան, մէյմէկ սան՝ կէսական օսմ. ոսկի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին անդամ Նիյմէթուլլահ էֆէնտի Ափր. Տրիպոլսոյ վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ կարգուեցաւ և բարձրացաւ Ուլայի Բ. աստիճանին։

⁂ Դերջանի (Երզրում) գայմագամ կարգուեցաւ Քուրուչայի գայմագամ Ահմէտ Հիլմի էֆէնտի, որուն յաջորդեց Լատիքի նախորդ գայմագամ Թէվֆիք էֆէնտի։

⁂ Տրապզոնի մաքսատան տեսուչ Հաճի Նուրի պէյ Շքատրա փոխադրուեցաւ, իսկ Տրապզոն եկաւ Շքատրայի մաքսատան տեսուչ Շիւքրի էֆէնտի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Իֆթիխարի Ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ Սվազի կուսակալ Րէշիտ փաշայի։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Սանիյէի աստիճան տրուեցաւ քաղաքային հանդստեան Թոշակի Սնտուկին Թղթակցութեան դիւանին պետ Նազուպ էֆէնտի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՏԱՆԸՄԱՐՔԱ.— Գրած էինք թէ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը Պոլիս պիտի գայ, պաշտօնապէս ծանուցանելու Դանիոյ Քրիսթիան Թագաւորին մահը։ Այս դանիական պատուիրակութիւնը, որ երեք բարձրաստիճան պաշտօնատարներէ կը բաղկանայ, Աթէնք կը գտնուի և այս օրերս Պոլիս կ՛սպասուի։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿՆԵՐԸ.— Համբային Կրթութեան (Մէարիֆ) սնտուկները աւանդի վրայ փոխատուութիւններ պիտի ընեն, վերջին որոշման մը համաձայն։ Այս առթիւ նոյն սնտուկներուն իբր ապահովութիւն տրուած կալուածներն ու գոյքերը «վէֆաէն ֆէրաղ» պիտի ըլլան նոյն սնտուկներուն, ինչպէս կ՛ըլլայ երկրագործական սնտուկներուն համար։ Այս մասին պէտք եղած հրահանգը ղրկուեցաւ գաւառները, Տէֆթէրխանէի վարչութեան կողմէ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռումանական քարիւղի երկու Ընկերութիւններ նկատելով որ Պոլսոյ մէջ ռումանական քարիւղը քիչ է, Թիթեղեայ զոյգ տափեր պարունակող սնտուկին գինը 22 ղրուշի բարձրացուցին՝ ոսկին հարիւր ղրուշէն։ Պաթումի քարիւղին գինն է 29 և ամերիկեանինն ալ 27-28։ Մէկ քանի օրէն 15,000 սնտուկ ռումանական քարիւղ պիտի ժամանէ Պոլիս։

ԲՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆԻ վերջին վիճակահանութեան առաջին պարգեւը՝ 100,000 ֆրանքը (4400 օսմ. ոսկի) շահած է փաստաբան Բեաթիքեան էֆէնտիի քարտուղարներէն Օննիկ էֆ. Էֆթեան։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ. — Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին յանձնուեցաւ գործը Իզմիրի կեդրոնական նամակատան պաշտօնեայ Միսաք Կարապետեան էֆ.ի որ ամբաստանուած է թէ Ղալաթիոյ նամակատան մէջ պաշտօնավարած ատեն փոլի հասոյթէն 59697 ղրշ., իսկ պատրաստ դրամէն ալ 26580 ղրուշ իւրացուցած է։ Առջի օր տեղի ունեցաւ դատավարութիւնը նոյն ատեանին առջեւ, բայց զանազան քննութեանց համար յետաձգուեցաւ։

⁂ Կէմլէյիկի գայմագամ Ահմէտ Լութֆի էֆ., որ Իմրոզի գայմագամ կարգուեցաւ, Կէմլէյիկ գտնուած սահուն 1318 տարուան ձիթապտուղի տասանորդը վարձակալութեան տրուելուն առթիւ օրէնքի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով դատաստանի պիտի ենթարկուի այդ գործին մասնակցողներուն հետ։

⁂ Տարուան մը բանտարկութեան դատապարտուեցաւ Իպրահիմ որ գողութիւն բրած էր ձկնարանի «քապզիմալ» Ռուբէն և հաւաքիչ Մէհմէտ էֆէնտիներու տուներէն։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ. — Նախընթաց օր, Պոլիս, Ֆաթիհի կողմը Եաքուպ անուն մէկը կառք մը մտաւ և հրամայեց կառապանին որ պանդուխտներու հիւանդանոցը տանի զինքը։ Այս շէնքին առջեւ հասնելուն, կառապանը երբ դուռը կը բանար, սարսափահար ընկրկեցաւ։ Յաճախորդը արեան լիճի մը մէջ թաթխուած էր։ Մարդը կառքին մէջ անձնասպան ըլլալ փորձած էր։ Անմիջապէս հիւանդանոց տարուելով երբ հարցաքննուեցաւ, տարտամ պատասխաններ տուաւ։ Ըսաւ թէ Սերասերիոյ մէջ ունեցած մէկ եղբօրը Հիւսէյինի հետ կռուած էր և խորհելով որ ան հոս կուգայ, որոշած էր կեանքին վերջ տալ։

ՀՈՎՈՒՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Թաթավլա բնակող Սավա անուն մէկը, Պելժիոյ մէջ կը հրապուրէ Նիքօլաքի անուն հելլէնի մը կինը և կը յաջողի անոր հետ Պոլիս գալ։ Այս կինը որ Քաթէրին կը կոչուի, Սավայի տուած է 5000 ֆրանք և 500 ֆր. արժէքով ալ գոհարեղէն։ Խաբուած ամուսինը բողոքած է հիւպատոսական դատարանին։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ

Քրէտի Լիոնէ դրամատունը, ինչպէս գրեցինք քանիցս, փոխադրուեցաւ Ղալաթիա, Քարաքէօյ Եէնի խան, որ այս առթիւ յատկապէս վերանորոգուեցաւ և ընդարձակուեցաւ։ Նոր շէնքին բացումը կատարուեցաւ այս երկուշաբթի օր, հանդիսաւոր կերպով։ Ֆրանս. դեսպան Մ. Քոնսթան այցելեց Պանքան, ամէն յարկաբաժինները պտըտեցաւ և իր հիացումը յայտնեց այն կատարելութեան համար, որով օժտուած էր այդ դրամական մեծ և կարեւոր հաստատութիւնը։ Համր. Պարտքի վարչութեան Ֆրանսական պատուիրակ հրամատար Պէռժէ և ուրիշ անձնաւորութիւններ ալ այցելեցին և իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին, շէնքին եւրոպական մեծ պանքաներու դրութեան վերածուելուն համար։ Քրէտի Լիոնէի դրամատան այս փայլուն վիճակը և բարգաւաճումը աշխատութեանց ճշմարիտ արդիւնքն է ընդհ. Տնօրէն Մ. Պլանշէյի, որուն ճարտար վարչութեանը, աչալուրջ հսկողութիւնը և վայելած եւրոպական համբաւը մեծապէս նպաստած են, արդէն իսկ ամէն կողմ մեծ վստահութիւն վայելող այդ կարեւոր դրամատան զարգացման։ Աւելորդ չէ այս առթիւ մանրամասնութիւններ տալ Քրէտի Լիոնէի շէնքին մասին, որ կարգ մը նորութիւններ կը պարունակէ։ Ամէնէն աւելի ուշադրաւն է գետնայարկի Գանձարանը, ուր կը պահուին Պանքային դրամները, արժեթուղթերը և հասարակութեան վարձու տրուող Դրամարկղները։ Այս յարկաբաժինը տակէն, վրայէն ու քովերէն պատսպարուած է երեքակ պատով մը. մէկը թանձր և անդծելի պողպատէ է, որմէ աւազով բաժնուած է պողպատեայ ցանցով շաղախի խաւ մը, և յետոյ սմուր քարէ և աղիւսէ պատ մը կայ։ Ասկէց զատ, Գանձարանին ամբողջ շէնքը մեկուսացուած է, չուրջը մարդ անցնելու չափ ճամբայ մը միայն թողուելով, ուր գիշերը մինչեւ առտու պահապաններ կը շրջին։ Պարապ միջոցէն անդին ալ կան շէնքին բուն մայրպատերը։ Դրամարկղները ամբողջ պողպատէ, խումբ խումբ են, իւրաքանչիւր խումբ քանի մը հազար քիլօ ծանրութեամբ, տարբեր տարբեր դռներով պաշտպանուած են և Գանձարանին դուռն ալ անօրինակ ամրութեամբ պողպատէ հսկայ զանգուած մըն է, Այնքան ապահով է և ամրացուած, որ գրեթէ անմերձելի է իր տեսակին մէջ։ Ո՛չ գող ո՛չ ալ կրակ կը վախնայ Քրէտի Լիոնէի մասնաւոր այս յարկը, որուն մէջ գանձապահներու յատկացուած գրասեղանները անգամ պողպատով և թանձր բիւրեղով շինուած են, և շնորհիւ ջուրի մեծ աւազանի մը որ կայ հաստատութեան էն վերի յարկը, կարելի է ակնթարթի մը մէջ ջուրով ողողել Գանձարանին չուրջի պարապ միջոցը, այսպէս ջուրի թանձր ալիքով մը Գանձարանը պատելով արտաքին աշխարհէն։ Քրէտի Լիոնէ 38,000 ոսկի ծախք ըրաւ իր նոր շէնքին համար, և այս գումարին մեծ մասը ծախսուեցաւ այս սմուր ստորնայարկին։ Ասոր վրայ է գետնայարկը կամ առաջին յարկը ուր միշտ ելք և մուտք պիտի ունենայ հասարակութիւնը, որուն դիւրութեան համար, բոլոր առօրեայ գործոց ճիւղերը այս յարկին վրայ են հաստատուած. ինչպէս,— Սակարանական գործողութեանց ճիւղ, Սնտուկ, Արժեթուղթ, Փոխանակագիր, Տնօրէնութիւն, և Հիւրասրահ։ Գետնայարկին վրայի յարկին մէջ են Թղթակցութեան ճիւղը, Տեղեկութեանց ճիւղը, Կարօններու գանձման, և Վարկի թուղթերու հանման ճիւղերը։ Գ. յարկը ամբողջ նուիրուած է Հաշուակալութեան, Դ. յարկը Տումարները և Արձանագրութիւնները պահելու։ 5րդ յարկը հաստատութեան մատակարարութեան ճիւղին, և Ջրաբաշխութեան։ Թէպէտ Տէրքոսի ծորակներ ունի շէնքը, բայց ի նախատեսութիւն հրդեհի, ջուրի մեծաքանակ մթերք մը միշտ պատրաստ կը պահուի հոն։ Գալով բարեզարդութեան, առանց առարկութեան, կատարեալ է ան։ Քսան ձիու ոյժ ունեցող մեքենայ մը կայ որ շէնքին համար ելեկտրական լոյս կ՛արտադրէ, նաեւ մեծ Քալօրիֆէռ մը, ամէն յարկերն ալ տաքցնելու համար ցուրտերուն։

⁂ Քրէտի Լիոնէի Պոլսոյ մասնաճիւղն ալ այս կատարելագործութիւններէն անմասն չպահելու համար, մօտերս նոյն դրամատան Պոլսոյ կողմի շէնքն ալ պիտի սկսի նորոգուիլ։ Պոլսոյ կողմի շէնքին մէջ ալ Գանձարանը պիտի ամրացուի նոյն դրութեամբ, և նոր պողպատեայ տուփեր դրամարկղներ պիտի բերուին, բոլոր գործի մարդոց դիւրութեան համար։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ

ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ ԸՆԿՂՄԱԾ

Մախսուսէի «Աֆրիգա» շոգենաւը անցեալները Ռուս ուխտաւորներ Բէֆէ տանելով, վերադարձին՝ Տրապիզոն, Րիզէ, Սամսոն և Էրէյլի հանդիպելով ճամբորդ կ՛առնէ և առջի օր իրիկուան ժամը 10ին միջոցները ճամբայ կ՛ելլայ Պոլիս գալու համար։ Նոյն գիշեր ժամը 5ին «Աֆրիգա» Բէֆքէն կըզլէն 4 մղոն հեռու կը հասնի։ Թանձր մշուշ մը կար նոյն պահուն և ոչինչ կարելի չէր տեսնել ծովուն վրայ։ Յանկարծ շոգենաւի մը սուլիչին ձայնը կը լսուի. «Աֆրիգա» եւս սուլելով նշան կուտայ շոգենաւին որ բացէն երթայ։ Սակայն միւսը չհասկընալով նշանը՝ կը զարնուի «Աֆրիգա»ի և կը խորտակէ կամրջակը։ Վնասուած շոգենաւին մէջ, ուր 300ի չափ ուղեւորներ կային, խուճապ մը կ՛սկսի։ Արկածեալները կեանքերնին ազատելու համար, գիշերուան մթութեան մէջ, կը սկսին ցատկել միւս շոգենաւին մէջ որ Րօսթմի շոգենաւային ընկերութեան «Էրկոսթոն» շոգենաւն էր և Պօյէն Ձոնկուլտաք կ՛երթար ածուխ առնելու։ «Էրկոսթոն» թէեւ կը ջանայ ազատել արկածեալ շոգենաւը, զայն քաշել փորձելով դէպի Բէֆքէն, սակայն օգուտ մը չեն ըներ իր ջանքերը և «Աֆրիգա» կ՛ընկղմի։ Դեռ ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ կեանքի կորուստի մասին։ Ընկղմած շոգենաւին՝ ազատուած ճամբորդները, «Էրկոսթոն» շոգենաւով երէկ իրիկուն Պոլիս բերուեցան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 25 Ապրիլ.—Մր. Րուզվէլդ որոշեց մերժել օտար երկիրներէ Սան Ֆրանչիսքոյի աղէտին առթիւ ղրկուած նպաստները։ Նախագահը իր այս մերժումին առիթ ցոյց կուտայ թէ արդէն Մ. Նահանգաց մէջ 15 միլիոն տոլար հաւաքուեցաւ, ինչ որ կը բաւէ աղէտեալներուն պէտքերուն։ Սակայն Քալիֆօրնիոյ կանանց Քլուպը այս խնդրին վրայ խորհրդակցութիւն կատարելով, որոշեց ընդունիլ օտար բոլոր նպաստները, վասն զի զոհերուն մէջ բազմաթիւ օտարներ ալ կան։ Քլուպը դիտել կուտայ թէ նմանօրինակ պարագայի մը մէջ Եւրոպայի պիտի ընդունէին Ամերիկացիներու կողմէ ըլլալիք նպաստները, զանոնք նկատելով համակրական ցոյց մը։ Պաշտօնական վիճակագրութենէ մը կ՛երեւի թէ 1000 հոգի է մեռեալներու թիւը, և նիւթական վնասը 150 միլիոն տոլար։ Ամերիկեան և անգլիական 107 ապահովագրական ընկերութիւններ վնասուած են։ Կը վախցուի որ այս աղէտը յիշեալ ընկերութիւններէ մէկ քանին սնանկութեան պիտի մատնէ, և արդէն մէկ քանի ընկերութիւններ փոխառութիւն ըրին անգլիական պանքաներէ։ Խմելիք ջուր շատ քիչ կայ։ Զինուորները կը պահպանեն ջուրի ընդունարանները։ Հրացանի բռնուեցաւ մէկը՝ որ ուզած էր խմելիք ջուրով լուացուիլ։ Սան Ֆրանչիսքոյի մէջ հրդեհը ամէն կողմ մարած է։ Քաղաքին բնակիչներէն շատեր վերջնապէս մեկնեցան հոնկէ։ Մեկնողներուն մէջ կան մասնաւորաբար հարուստ ընտանիքներ։ Տեղւոյն վրայ թեթեւ տուներ սկսան շինուիլ։ Կը հերքուի այն լուրը թէ բացօթեայ բնակողներուն մէջ քոլերայի համաճարակ ծագեր է։ Երկրաշարժի նոր ցնցում մը վնաս չպատճառեց։ Քաղաքապահ զօրքերը եւս քաշուեցան Սան Ֆրանչիսքօէ։ Օքլէնտի հետ հեռագրական հաղորդակցութիւնները և ելեկտրական լուսաւորութիւնը մասամբ վերահաստատուեցան։ Քաղաքը պիտի վերաշինուի արեւմտեան կողմը, ուր պիտի հաստատուին նաեւ նոր քարափներ 25 միլիոն տոլար ծախսելով։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիա մեծ բաժնով մը կը մասնակցի ռուսական նոր 100ին 5ով փոխառութեան։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսա, Վէնէզուէլայի նոր կառավարութեան հետ իր յարաբերութիւնները վերսկսելէ առաջ, գոհացում պիտի պահանջէ։

— Հապէշիստանի երկաթուղիներուն համար մօտերս համաձայնութիւն մը պիտի ստորագրուի Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Իտալիոյ միջեւ։

— Իտալիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Աւստրիոյ լրագիրները խիստ նպաստաւոր ընդունելութիւն մը կ՛ընեն Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին այն յայտարարութեան թէ Եռեակ Զինակցութիւնը պիտի պահպանուի, ինչպէս նաեւ Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ բարեկամութիւնը։

ՄԻԼԱՆ.— Անգլիոյ Թագաւորը և Թագուհին Ոլիմպիական Խաղերէ վերադարձին, ամսոյս 29ին Միլան պիտի ժամանեն։ Նախ Իտալիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին այցելութիւն պիտի տան և յետոյ Միլանի ցուցահանդէսը պիտի այցելեն։

ԱԹԷՆՔ.— Խաղերը շարունակուեցան այսօր։ Սկաւառակի արձակման մրցումին մէջ Ա. հանդիսացաւ Ամերիկացի Մր. Շէրիտան, Բ. հելլէն Մ. Եորկանտա։ Սուրի փորձի մէջ առաջին հանդիսացաւ Ֆրանսացի մը։ Մինչեւ 100 մեթր լողալու մէջ Ա. հանդիսացաւ Ամերիկացի կը։ Հեծանիւի մրցումի մէջ Ա. հանդիսացաւ Իտալացի մը, և Բ.՝ անգլիացի մը։ Ցատկելու մէջ Ա. հանդիսացաւ Ֆրանսացի մը։ Մինչեւ 8000 մեթր տեղ վազելու մրցումը շահեցաւ անգլիացի մը։ Ահագին ժողովուրդ ներկայ էր խաղերուն։ Այլ և այլ ազգերու ներկայացուցիչներուն ցոյց տուած խանդավառութիւնը, երբ յաղթական անձին պատկանած ազգին դրօշը կը կանգնուի, աննկարագրելի է։ Յաղթականները խանդավառ ծափերով կ՛ընդունուին, մինչ միւս կողմէ նուագախումբերը քայլերգներ կը հնչեցնեն։

ՊԷՐԼԻՆ.— Կայսրը Կարմիր Արծուի ականակուռ պատուանշան տուաւ հրաժարեալ կայսերական Խորհրդական Մ. Հոլշթայնի։

ՉԷԹԻՆԷ.— Քարադաղի Նիքօլա իշխանը՝ Տանիլօ իշխանին, Միլիցա, Քսենիա և Վէրա իշխանուհիներուն հետ մեկնեցաւ, բժիշկներու ցոյց տալու համար ինքզինք։ Նիքօլա իշխանը յօդացաւէ կը տառապի։

ՆԱԲՈԼԻ.— Վեզուվ հանդարտ է։ Շոգի միայն կ՛արձակէ, և ժամանակ ժամանակ ալ աւազ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Քոնսդանդին Քոնսդանդինովիչ մեծ դուքսին կինը՝ մեծ դքսուհի Էլիզապէթ՝ աղջիկ զաւակ մը ծնաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Գործող կաթոլիկներու յանձնաժողովը պտոյտ մը պիտի կատարէ Անգլիոյ մէջ, և վարժարաններու աշակերտներէն բողոքագրեր պիտի հաւաքէ կրթական նոր օրէնքին դէմ։

ԻԼԱՆ

Ճէրիտէմիզ Սահիպը Իմթիյազը, Յովհաննէս Թ. Գայսէրեան էֆ. վալիտէսի վէ միւթէվէֆֆա Գայսէրեան Պետրոս էֆ. զէվճէսի Սիմա հանըմ, կէչէն 321 սէնէսի հազիրան 30ընտա, Կարապետ Թաթարեան վէ Մարթօղլու Եանի էֆէնտիլէրլէ, Քեշիշեան Բարսեղ էֆ. զէվճէսի, Նոյեմզար հանըմ մէյանէլէրինտէ «Գասպար Քիւթիւպխանէսի» իսմիլէ ալթընտա, ազա խարիճինտէ վէ գօլէքթիֆ նէվինտէն պուլունան շիրքէթի թիճարիյէ, 1 քեանունի սանի 321 թարիխինտէն ֆէսխ խուլմիշ, վէ շիրքէթը մէզքիւրէնին տէյնի շիրքէթա թարաֆընտան հեսապլէրինէ կէօրէ, տէօրտէ՛նտէ խուլէրէք պիր գըսմը շիրքէթին պօրճունը, ալաճագլընըն՝ մուաֆագաթըյլա, չախսի տէյնի օլմագ իւզրէ, իմզայի չախսինի վէրմիշ, վէ շիրքէթ իմզասընը պիթ թախըլա շիրքէթէ թէսլիմ էյլէմիշ, վէ միւմաիլէյհա Գայսէրեան Սիմա հանըմ տախի հիսսէսինէ տիւշէն մէպլաղը՝ մախսուսը միւմաիլէյհ Յովհաննէս էֆ. Գայսէրեան ճըրանթը պուլունտուղունտան՝ քէնտի վասըթասըյլա, նագտէն վէ թէմամէն թէսլիմ էյլէմիշ, վէ շիրքէքեա Մարթօղլու Եանի էֆէնտիյէ ազար շիրքէթ օլունմագ նազարըյլա պազըրմագ իւզրէ, միւմաիլէյհէ սախիպ գալըպ էյլէտիյի տէյնի վէ ալաճագլըլա մուգապիլ մալ ֆիրուխթ օլունմուշ վէ հալը հազըրտա շիրքէթի մէվսուֆէյի մէգպուրէնին վէ անտէն էվվէլքի շիրքէթին պաշքա տէյնի քիւլլիսի ըպթիթէսիլիյէ, անճագ բէք ճիւզի աէրիճէտէ խուչ ալթըմ գաթա խուչ եիւզ սէքսէն (380) լիրա միգտարը պիր տէյն գալմըշ վէ անըն տախի գառիպէն թէտիյէսի մուգարրէր պուլունմըշ օլմագլա, շիրքէթի մէզքիւրէյի մէֆսուխէնին՝ իմզասը օլան «Գասպար քիւթիւպխանէսի սահիպլէրի Կարապետ Թաթարեան վէ շիւրէքեասը» վազա մէէզուն պուլունան Մարթօղլու Եանի վէ Կարապետ Թաթարեան էֆէնտիլէր, արթըգ իմզայի մէզքիւրը խաթիմալ իթմէքտէ վէ խաթիմալընէ մէէզուն օլմայուպ շիւրէքեա մէյանէսինտէ շիրքէթ տախի պուլունմամագտա վէ պիրի ախէրինին իզնըրըտան վէ ֆիիլիաթէն մէսուլ օլմայուպ միւմաիլէյհ Մարթօղլու Եանի էֆ. քեամիլէն շիրքէթի մէզքիւրէտէն գաթը ալաքա գըլէտիյի վէ մէզքիւր թիճարէթ շիրքէթի մէֆսուխ օլարագ թէտիյէ վէ թասֆիյէի մուամէլաթընա աէլքեն մուվագգաթէն տէվամ իթմէքտէ վէ մէզքիւր խուչ եիւզ սէքսէն լիրա շիրքէթ խըսըլընտան մասսա մէզքիւր քիթափխանէնին իմզասը պուլունմայուպ, պատէմա պիր կէօնա իմզասը տախի օլամայաճաղը, մարիւզ գըզը Գայսէրեան միւթէվէֆֆա Գասպար էֆ. մաթպաա, քիւթիւպխանէ, վէ միւճէլլիտխանէսինէ մուամէլէսի օլանլարըն մալիւմը օլմագ իւզէրէ իլան քէյֆիյէթէ լիւզում կէօրիւլմիւշ տիւր։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	100.33
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	101.09 1/2
Երէկուան էն բարձր գինը	»	101.13
» էն վար գինը	»	100.32

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	141.—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	141.62 1/2
Երէկուան էն բարձր գինը	»	141.75
» էն վար գինը	»	41.—

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	36.50
Միթիլլինի Պանքա		6.—
Սելանիկի «	ֆր.	178.—
Քոմերսիալ	Ա. Ո.	10.03
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	152.—
» Օրտինէռ	»	130.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.32
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.15
» պարտաթուղթ	ֆր.	493.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	286.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	13.20
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	519.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիփս. 1886		329.—
» » » 1903		272.75
Թրանսվալ		54.50

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	ֆր.	275.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	439.—
» « » նոր	Օ.Ո.	4.06
Լաւրիոմ	ֆր.	64.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.18
Անգլիական ոսկի	109 38
Բոլ	90.20
Մէճիտիյէ արծաթ	107.25
Րուպլի Թղթադրամ	8.64
Քրիմից	51.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.32 1/2
Բարիզի » »	ֆր.	22.87 1/2
Վիէննայի » »	քուրոն	21.91
Պերլինի » »	մարք	18.67

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
25 Ապրիլ 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%		98.82
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.		92.82
» » » գոց.		92 95
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	143.25
Րէժիի պարտաթուղթ	»	405.—
Օսմանեան մաքս	»	490.—
Օսմանեան Պանքա	»	643.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1163.—
Բարիզի Պանքա	»	1573.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	98.60
Իտալական »	5%	105.10
Ռուսական » 4%	1901	82.23
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	93.95
Պոլիս Բարա Այտըն	ֆր.	707.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ՕՐԱԹԵՐԹԻՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 45

ԳՐԵՑ ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՕՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱ.
ՕՎԻՏՕ ՖՕԼԻԻ ԱՀՈՒԴԸ

—Ինչպէս Լիսի Ուէկը, կ'ըսէին ամենքը։

—Շատ աղէկ չէ, կը պատասխանէին ուրիշներ։

— Լորձնաւոր տենդի բռնուած է եղեր։

— Ո՛չ, ժանտատենդ է։

—Ոչ, խեղճ օրիորդ։ Մարդիկ կան որ սուրգիւ բախտ չունին։

— Եթէ նոյն իսկ Լիսի Ուէկ ի վիճակի ըլլայ կատարումը նստելու, տեսնենք կրնա՞յ երկարատեւ ճամբորդութեան մը յոգնութիւններուն տոկալ։

— Ինչ գիտէք Թերեւս շատ հիւանդները չերթար։ Դիմատաբը զարմանալի կարգադրութիւններ կ'ընէ խաղի մէջ։

Աւելորդ է ըսել որ բազմաթիւ հետաքրքիրներ, — Թերեւս գրաւադիրներ եւ կամ քրոնիկագիրներ, — Օվիտօ Ֆօլիի տունը կը ներկայանային եւ հաւկաւ իրենց Թախանձանքներուն, չէին ընդունուեր։ Սակէ առաջ կուգային Լիսի Ուէկի հիւանդութեան մասին հակասական լուրեր, չափազանցուած կամ սխալ։ Բայց Օվիտօ Ֆօլի անմիկուն կը մնար, եւ պատուհանին մօտենալով, կ'անիծէր հետաքրքիրներուն յարուցած ժխորը։ Միայն բացառութիւն ըրաւ Մարշալ Ֆիլոյի վաճառատան պաշտօնէին, որուն ապահովիչ լուրեր տուաւ եւ ըսաւ թէ պարզ հարբուխ մը եղած է Օր. Ուէկ։

Որովհետեւ իրիկուան ժամը 4էն 5էն միջոցները, փողոցին ժխորը կ'աւելնար, Օվիտօ Ֆօլի գլուխը պատուհանէն դուրս հանելով բազմութեան մէջէն գո՛ւլ տեսնէ աղէկ, —Հօճ Եուրիքէնը, որուն հետ կը գտնուէր քառասուն տարու մարդ մը, նուաղի ձեւերով, ուժեղ, կարճ ու կլոր։ Անշուշտ իր դէմատի խաղընկերներէն հանդէպ համակրութեան զգացումի մը համար չէր որ Հօճ Եուրիքէն այն օր Շէրիտէն Սդրիդ կը գտնուէր եւ իրենց պատուհանին տակ կը շրջագայէր։ Օվիտօ Ֆօլի սրուշազէս գիտեց որ Եուրիքէնի ընկերը անանկ մարդու մը եւրեւոյթը ունէր որ իր անձին տէրը չէ։

Ցետոյ, որովհետեւ Լիսի Ուէկի հիւանդութիւնը պարզ անհանգստութիւն մը կը նկատէին, ըսաւ,

— Ո՞վ է այս խօսքին լսող ապուշը։

Ըսող մարդը ինքզինք չյայտնեց, վախնալով որ վէճի կը բռնուի։

— Լիսի Ուէկի առողջական վիճակը գէշ է, յայտարարեց Եուրիքէն։

— Հետզհետէ աւելի կը գէշնայ, այժ տուաւ ընկերը, եւ եթէ հակառակը ըսող ըլլայ....։

— Զայն ինքզինք։

— Զայն՛մ, պատասխանեց ընկերը վագրի աչքերը կատաղութեամբ չարժելով։ Ըսելը դիւրին է ձեզի համար, քանի որ շատ համբերատար էք։ Բայց ես ինքզինքէս դուրս կ'ելնեմ երբ այդ լեզուով խօսին ինծի հետ։

— Բաւական է, հրամայեց Հօճ Եուրիքէն խոյլ հանելու չափ ցնցելով ընկերոջը թեւը։

Այս խօսքերէն ետքը, հարկ էր ուրեմն հաւատալ որ Շիքակոյի մէջ գոյութիւն ունէր մարդ մը որուն քով նուաստ Հօճ Եուրիքէն հրեշտակ մը կրնար նկատուիլ։ Ամէն պարագայի մէջ, եթէ երկուքն ալ հոն եկած էին, պատճառը սա էր որ կը յուսային անհանգստ լուրեր առնել Լիսի Ուէկի առողջական վիճակին վրայ եւ ապահով ըլլալ որ Հիբէնսօնի ստացմունքը վեց հոգիի միջեւ միայն պիտի կատարուէր։

Օվիտօ Ֆօլի ալ այսպէս կը մտածէր եւ ջանք կ'ընէր փողոց չիջնելու։ Ո՛րքան կ'ըղձար այս երկու մարդոց հետ վարուիլ այնպէս ինչպէս որ արժանի էին։ Վերջապէս պարագաներուն բերմամբ իրիկուան ժամը 6էն միջոցները հրատարակուած թերթերուն տեղեկութիւնները սարօրինակ հակասութիւններով լեցուն եղան։ Ոմանց ըստ ծին նայելով, Լիսի Ուէկի անհանգստութիւնը Տոքթորին նախնական խընամքներուն շնորհիւ դարմանուած էր եւ իր մեկնումը օր մը իսկ պիտի չյապաղէր։ Իսկ ուրիշներուն ըստ ծին նայելով, հիւանդութիւնը ո՛ եւ է ծանր հանգամանք մը չունէր, բայց ժամանակ մը հանգիստ անհրաժեշտ էր եւ Օր. Ուէկ չէր կրնար մէկ շաբաթէն առաջ ճամբայ ելնել։

Արդ, Լիսի Ուէկի նպաստաւոր համարուած Ջիքակօ Կլօպ եւ Ջիքակօ Իվնինկ Բօսթ թերթերն էին որ ամէնէն աւելի յուզումնալից լուրեր հրատարակելով ըսին թէ Օր. Ուէկի վրայ վիրաբուժական գործողութիւն մը պիտի կատարուի, թէ սրունքը կամ ոտքը կտրած է եւն.։ Վերջապէս Օվիտօ Ֆօլի ստորագրութեամբ նամակ մը ուղղուած էր Տիար Դօրնպրօքի, իմաց տալու համար անոր որ հինգերորդ խաղընկերը կը հրաժարէր Հիբէնսօնի ժառանգութեան պատահական բաժինէն։

Գալով Ջիքակօ Մէյլ, չվարանեցաւ յայտնելու որ Լիսի Ուէկ կէս օրէ ետք ժամը 4.45էն եւ 4.47էն միջոցները հոգին աւանդած էր։

Երբ Օվիտօ Ֆօլի այս լուրերը իմացաւ, շատ սրտնեղութիւն զգաց։ Բարեբախտաբար Տոքթորը իրիկուան այցելութեամբ պահուն ապահովեց զայն։ Ո՛չ, խնդիրը պարզ ցնցդատապի մը վրայ էր, եւ ո՛չ կողատապի ու ոչ թոքային համախտումի ո՛ եւ է նշան չկար, գէթ մինչեւ հիմա։ Բաւական էր որ քանի մը օր հանգիստ ընէր։

—Քանի՞ օր, հարցուց Օվիտօ։

— Թերեւս 7-8 օր։

— 7–8 օ՜ր։

— Եւ պայմանաւ որ օդի հոսանքներու չենթարկուի։

— 7–8 օ՜ր, կը կրկնէր տարաբախտ Օվիտօ Ֆօլի ձեռքերը գալարելով։

— Եւ անփոյթ ալ, եթէ կնճռոտութիւն մը չպատահի իր առողջական վիճակին մէջ։

(Շարունակելի)

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ
ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1853ին
ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

Վ'ԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ապահովագրական ամէն տեսակ գործեր կ'ընէ
ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ծամաֆային Եւրոպիոյ ամէնէն զօր Ընկերութիւնն է

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	7,500,000 Ֆրք.
ՊԱՀԵՍՏ. 1904ին	391,891,604 »
ԸՆԴՀ. ԳՈՑՔ 1904ին	605,718,205 »

Ընթացիկ ապահովագրութիւն 1903ին Ֆր. 1,491,279,236

Միակ ընկերութիւնը որ ամէն տարի 5 % յաւելուած կը վճարէ տրուած բոլոր բուժներուն համար

Ապահովագրութիւն ՇՈԳԵՆԱՒԻ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ. ԹՐԱՄՎԱՅԻ. ԹՈՒՆԵԼԻ եւ. արկածներու դէմ, չարաթական ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ կամաւոր վճարումներով մինչեւ մէկ տարուան համար։

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԱԼԵՔ. ԺՕՇԿՈՒՆ

50–5 3—4, Ղալաթիա, Պէրէքէթ խան (Տէօյչ Պանքի դիմաց)

Ցուեստագիտական գրասենեակ Ապահովագր. տեղեկատուութեանց
(Bureau Technique de Renseignements d'assurances)
Սթամպօլ, Սուլթան համամ, Բասամ Գաբրըն Օղլու, թիւ 33

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Իր տեսակին մէջ առաջին անգամ ըլլալով գոյութիւն ունեցող այս գրասենեակը՝ ապահովագրական իրաւարարութեանց հմուտ փաստաբաններու եւ փորձառու ապահովագիրներու վարչութեան ներքեւ կազմուած ըլլալով՝ կը տանձնէ ապահովագրական գործառնութիւններ տալու բացատրութեան եւ կը տեղեկացնէ հասարակութեան ապահովագրութեանց հետ առնչութիւն ունեցող զանազան խնդիրները եւ ցոյց կուտայ յարմարագոյն ընտրութիւնը։

Հետեւաբար կը յորդորենք այն ամէն անձերը որոնք ապահովագրական ո եւ է գործառնութիւն մը ունին կատարելիք՝ այլուր դիմելէ առաջ օգտուին մեր նոր ձեռնարկին առաւելութիւններէն եւ մեր խնամքին յանձնեն իրենց գործերը. իսկ անոնք որ միջնորդներու (courtiers) ձեռքով կնքած են եւ կամ կը փափաքին կնքել իրենց ապահովագրութիւնները, կրնան այն միջնորդներուն միջոցաւ մեզ դիմել, որովհետեւ այս վերջինները կրնան պատուաւոր ըլլալ ամէն կերպով. բայց ազնուանալով եթէ ո՛չ միշտ՝ գէթ մեծ ապահովագրութեանց գիտական հանգամանքները (La technique de l'assurance), կրնան առաջարկել այն տեսակ պայմաններ՝ որոնք ապահովագրեալին միջոցներուն եւ դիրքին հետ համաձայն չըլլան. — ուրեմն յառաջ պիտի գայ անխուսափելիօրէն մնաակար արդիւնք մը։

Ապահովագրական Տեղեկատուութեանց ցուեստագիտական գրասենեակի

Տնօրէն ՄԻՀՐԱՆ ՉԻԹՃԵԱՆ Տէր ՎԱՀԱՆ ԵԿԱՒԵԱՆ

Ծանօթ.— Ապահովագրական տեղեկատուութիւններ, նպատակ ունենալով ապահովագրեալը իրազեկ ընել. — առանց նիւթական փոխարինութեան են։

5—50

Տէրսաադէթ ումում պէրպէր վէ գաֆէճի էսնաֆը քէթխիւտալըղը խազինէսինին պու քէրրէ Սիրքէճիտէ Տէօրթ եօլ աղզընտա խաֆլամնէի Թիւրքիյէ իթթիխալինտէքի գաֆէնին իւսթիւնէ նագլ իտիլմիշ օլտուղը էսնաֆը մէրղումինին մալիւմի օլմագ իւզրէ իլանը ֆէյֆիյէթ օլունուր։

5 նիսան 322

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԹԱՇՃԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Կայս. Բժշկ. վարժարանին եւ պաշտօնակալ ատամնաբոյժ Ազգ. Հիւանդանոցի

Այս անգամ իր բնակարանը Լոնկայ Թաւուքպազար Մէյտանը Թիւ 64 իր նոր տանը փոխադրած ըլլալով, կը խնդրէ անոր յաճախորդներէն որ հարկն պէտք եղած ժամանակ դիմել վերագրեալ հասցէին։

Մեծ խնամքով կը դարմանէ փառէ ամէն տեսակ ակռաներ եւ լինար ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, նոյնպէս վերջերս Եւրոպայէ բերել տուած գործիքներու միջոցաւ խիստ ճարտարօրէն կը պատրաստէ եւ կը զետեղէ բնականին յար եւ նման արհեստական ակռաներ։

Ինչպէս մինչեւ ցարդ, այժմ ալ կը շարունակէ իր այցելութիւնները շաբաթը երկու օր կէս օրէ վերջ Մաքրիգիւղ Սթամպօլ Ճատտէսի. Սարաֆ էֆ. Թիրզեանի դեղարանը եւ Սամաթիոյ Պօղոս էֆէնտի Ասուրեանի դեղարանը։

Կը գտնուի նաեւ ամէն Բշ. եւ Եշ. օրերը կէս օրէ վերջ մինչեւ 11 Պանճէ Գալթի, Իչի Բառուշու դեղարանը։

50—44

ԷՔԻԼԻՏԻՆԻ
ԲԻԾԵՐԸ ՀԱՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Աստուերներու եւ կերպասներու վրայ գոյացած ամէն տեսակ բիծերն ու արատները հանելու համար միակ եւ անբաղդատելի դեղը։

Բոլոր ամ. կայարութեան համար ներկայացուցիչ

Ն. Ե. ՔԱՄՖՈՆԱՍԻ
(Կալաթա, Միլլեթ խան)

Գաւառներու համար վաճառողներ կը փնտռուին։ 5—50

ԳԵՂԵՑԻԿ ԱԿՌԱՆԵՐ
ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՀԻՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

Բերնին առողջութիւնը կ'ապահովէ

Ակռաներու հիւանդութիւնները եւ գլխաւորաբար փտումը հետզհետէ ընդհանրանալու վրայ են, ինչ որ բոլորովին անոնց պլատերնլուն եւ ոչնչանալուն նշանն է։ Ասոնց պատճառն է վնասակար սնունդներու գործածութիւնը եւ մէյ մըն ալ ակռաներուն անխնամ պահուիլը։

Գիտենք թէ թթու սնունդները ակռային բուծն կը վնասեն եւ պատճառ կ'ըլլան որ փտին անոնք։ Շաքարն ալ թթուի կը փոխուի, որով ակռաներուն կը վնասէ։

Որպէս զի ակռաները չազդուին սնունդներու վնասակար ազդեցութենէն, պէտք է զանոնք մաքրել յատուկ փոշիով մը, ինչ որ մէյ որ չի թողուր ակռաներուն վրայ։ Բայց զգուշանալ պէտք է հանքային փոշիներէ, որոնք ընդհանրապէս մարմարի կտորուանք, քարի փոշի եւն. կը պարունակեն, ու ակռաները փճացնելու կը ծառայեն ասոնք։

Պէտք է որ փոշին բուսային ըլլայ, այսինքն ծծող յատկութիւն ունեցող, եւ կազդուրիչ։

Լաւագոյն փոշին որ բոլոր այս յատկութիւնները ունի եւ ակռաները կը ճերմկցնէ,

ՀԻՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

է, որ տիեզերական համբաւ մը ունի։

Մթերանոց. — Մաթիքովիչ դեղարան, Բերա. Ռուսական դեսպանատան կից։ 14—20

ԻՆ՞Չ ԿԵՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսուան ըլլան, մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղաք ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակաւոր բժիշկը Տքր. Ֆալիէռ նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը երկար փորձերէ ու գնութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի եւ Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը չօքօլաի պէս խիստ քաղցրահամ է եւ միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կըրկին անգամը սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառնան, շուտով ատքի կ'ելլեն եւ առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով սնած տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր եւ կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի այժ, սնունդ եւ կորով կուտայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 15—26

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ, ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՔ

Երիտասարդներու ճշմարիտ խորհրդատուն

ՏՈՔԹ. ԳԱՌՆԻՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՖՐՈԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄԻԶԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամէն օր, բաց ի Կիրակի օրերէն կը գտնուի Պէրպէրեան դեղարանը, Կէօքճէ Փաշա Պոտի ժամը 3էն մինչեւ 6. ու Պանճէ-Գաբու Մէրճամէքճեան - Պիւնճի դեղարանը ժամը 7էն 11։

Ուրբաթ օրերը ձրի երկու դեղարաններուն մէջ ալ

Տոքթ. Գառնօ Յակոբեան, իր բազմամեայ փորձառութեամբ եւ եւրոպական ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն կիրարկած մեթոտներով, արագապէս եւ առանց ո եւ է հետք թողելու կը դարմանէ ամէն տեսակ աֆրոդիտեան ախտերը. ինչպէս ջերմախտութիւն (պէլ սօղուգլուղու), կուր միթիզու, ճանգր մու եւ սիֆիլիս (ֆրէնկի), անզօրութիւն, երազափորձութիւն, առնական անկարողութիւն, եւ մանաւանդ երիտասարդներու եւ ծերերու յատուկ դժուարամիզութիւն (որդէսիսման բուեզրալ եւ Իբէրդրոֆի ստ բրօստատ)։

Եւրոպայէ բերել տուած նորահնար գործիքներով, վերջինները հիւանդութեանց յատուկ ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն կը կատարէ արագ եւ առանց ցաւ պատճառելու։

Մասնագիտական (մէֆրուֆօբիֆ) գրծունութիւնք ափրոդիտեան ախտերու մասին եւ անոնցմէ զերծ մնալու միջոցները կիրարկում։

Աւելորդ չէ ըսել թէ առաջին այցելութիւնը միշտ ձրի է։ 14—50

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԱՌՈՂՋ ԱԿՌԱՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ազատ մնալ շատ մը հիւանդութիւններէ որոնք բերնի միջոցաւ կը փոխանցուին, եթէ կ'ուզէք ունենալ ճերմակ եւ առողջ ակռաներ, եթէ կ'ուզէք ապահովել ձեր բերնին, լինտերուն ու ակռաներուն առողջութիւնը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր ակռաները չփտին ու փտել սկսածներն ալ բժշկուին, գործածեցէ՛ք

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ
ՕՃԱՌԱԿԸ, ՓՈՇԻՆ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահոտ եւ հակաճխիական է,

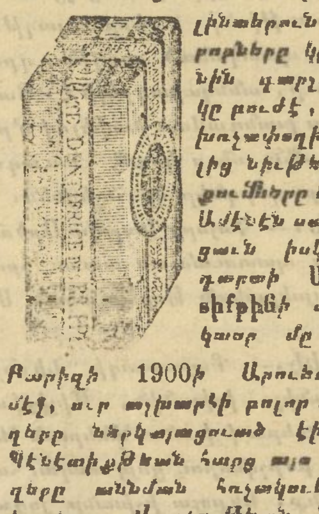

լինտերուն մէջի միքրօբները կը ջնջէ, բերնին պղտորութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ու խաչափողին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէնէն սաստիկ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլաք Պէնէտիքթինի մէջ թրջուած կտոր մը բամպակով։

Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր աշխարհի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլագի Պէնէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղը անմամ հռչակուեցան, եւ այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնը արուեստահանդէսին Ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 30—2

OUATE THERMOGENE
ԹԵՐՄՕԺԷՆ ՎԱԹԿԱՆԵՐ
VANDENBROECK, Cie. Bruxelles.

Կաղէն ծագում առնող բոլոր խիթերու, յօդացաւերու, ցաւերու միակ դարմանն է։ Մկանանց եւ ջիղերու բնական այժը, կորովը ու գործունէութիւնը կը վերահաստատէ, արեան շրջանը կը դիւրացնէ եւ միզաթը (urates), որ յօդացաւի միակ պատճառն է կ'անհետի։ Թէրմօժէն Եւրոպայի կարեւորագոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձուած եւ յոյժ օգտակար ճանչցուած է։ Գործածութիւն, բաւականաչափ կտոր մը վաթկայ կտրելու եւ վրան քացախ, օղի ջուր կամ գա...ր արըսկելով թեթեւ թրջելէ յետոյ ցաւող կողմը փակցնելու է։ Ոչ բի՞ծ եւ ոչ վէրք կը թողու ուրիշ դեղերու պէս։ Բոլոր դեղարաններու, դեղավաճառներու եւ Գօ Օբէրաթիվի մօտ կը ծախուի։ Մեծաքանակ, Պալըք Պազարի խան Թիւ 26, Մ. Է. Տէրեանէ.

Կեղծերէն զգուշանալու ...վերի մարքային ուշադրութիւն ընել։ 50—19

ՁԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐԸ

Անխարդախ ձկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի ՊԷՐԹԷԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամաց կամաց կը վերահաստատէ այժը՝ խիստ ակարցած հիւանդներուն եւ հիմնապէս կը բուժէ արեան պակասութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները, մաղձոտութիւնը, խօյլը (սրրաճա), անարիւնութիւնը, տղոց երեսի եւ գլխու վէրքերը, հինցած ռօմաթիզմը, ծանր հարբուխը եւ անոր հետեւանքը եղող Թոքախտը, տղոց անդամներուն թուլութիւնը, ճզզմտութիւնը, ոսկորներուն ծռութիւնը, մասնաւորապէս տղոց այժ տալու եւ արիւնը մաքրելու միակ դարմանն է։

ՊԷՐԹԷԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմին ընդունած ու յանձնարարած է հանրութեան վստահութեանը, կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու եւ մթերանոցներու մէջ. կեդրոնատեղին է Maison L. Frère, 19, rue Jacob, Paris, կեղծը չառնելու համար ՊԷՐԹԷԻ անունը փնտռեցէք շիշերուն վրայ։ Ծանր հարբուխի եւ կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար ՊԷՐԹԷԻ ԲՐԷՕՋՕԹՈՎ ԽԱՌՆ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։

18—18

ՄՕՋԱՅԻԳ վէ ԱԼՉԸ
ԻՄԱԼԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ՊԷՕՅԻՒՔ ՖԱՊՐԻՔԱ
վէ
ԷՏԷՎԱԹԸ ԻՆՇԱԻՅԻԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
ՀԱՃԻ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ վէ ՄԱԽՏՈՒՄԼԱՐԸ

Այազմա Գաբու ճատտէսինտէ Թուղլաճըլարտա Թիւրքէի Շէրիֆէ մուքքասըլ Նօ. 510 վէ Կալաթատա Եէրեմլիէ Բազարընտա Սօրկանճըլար իչէրիսինտէ Նօ 2

Սօն սիսթէմտէ պուխարլը քիւչաք իթմիշ օլաուղումուզ ֆապրիգամըզտա, Եվրօբատան ճէլպ իթմիշ օլտուղումուզ ուսթալար վաստթասըլէ իմալ իթմէքտէ պուլունտուղումուզ հէր նէվ մօզայիք-Չինի վէ մօզայիք-մալթա, նէրտիվէն պասամագը, ֆաստան իչուն սիման արմէ ստուլի իւզրէ գալըպտա, բուտրիլ արասընտա վօլթօ, տիվար իւսթիւնէ քիւբէյթէ, փարմագլըգ, պաստա վէ սաքըլլարըն էնվաի քաշէմ խանէ վէ մալսուն վէ թէգնէ թաշլարը՝ զարիֆ իւ էյի պէրապէր, հավուզ իչուն ֆըսգէ, վէ փէնճէրէ տապանլարը վէ սայիրէնին մէթանէթի, էյի ֆէն վէ միմար վէ մուհէնտիս էֆէնտիլէր թարաֆընտան թաստիք օլունտուղու կիպի, ֆապրիգամըզ վէ մաղազամըզ թարաֆընտան տախի թէէմին իտիլմէքտէ տիր։ Հէր աիւրլիւ մօզայիք իւզէրինէ սիփարիշ ալընըր ազ միգտարտա զարիֆ նեմունէ թէսլիմ օլունտուղը կիպի, ինշաաթա այիտ քիրէմիտ, ալչը, չօլիմալըգ, մէրմէր վէ Մարսիլիա թաշլարը, էնվաի թիւրլիւ չավալ չիմէնթօլարը, էցճզիմլէ պիրինճի նէվ քարագուշ մարքալը Լոնտոն չիմէնթօսը տախի էհվէն ֆիաթլա մաղազամըզտա ֆիրուխթ օլունուր։ Մաղազամըզտան իշթիրա օլունան մալլարի բէք էհվէն պիր իւճրէթլէ մահալլինէ կէօնտէրմէքտէ օլտուղումըզը տախի այրըճա իլան իտէրիզ.

Թաշրա սըփարիշլէրի տախի քէմալը իհթիմամ վէ սիւրաթլէ իճրա իտիլիր։

29—2

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՋԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՊՍԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէ՞ք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՋԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բաւցի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը պատրաստուին նաեւ մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր, անմրցելի աժան գիներով։ Կը գտնուին նաեւ հոն հարսի կէլլանա, քօղք, քօղի ժապաւէն, զարդարուած կօշիկ, ծաղիկ, փետուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ջամիջեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաեւ ձեր քսակին ալ գոհացում պիտի գտնէ։

ՄԻԱԿ ՏԵՂ ՋԻՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՋԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամաբօ խանին առջեւ, թիւ 86 20—2

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՒՏ ՄԸ

Այս անգամ կիներն են որ օգտուեցան Նոր Աշխարհի հրաշալի գիւտէն։ Հռչակաւոր Ամերիկացի կնախտաբոյժ Տօքթ. Մ. Ֆլաուրս աշխատակցութեամբ դայեակի մը Մէյպըլ Ռոչի հնարած է Պոմ տը Ֆիկ (Baume de figues) անուամբ դեղ մը որ դուրսէն գործածուելով առանց գործողութեան պէտքը զգացնելու բնականօրէն կը մաքրէ եւ կը դարմանէ արգանդի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, նոյն իսկ արգանդի անկում (prolapsus) որչափ որ հինցած ըլլան եւ առանց ցաւ պատճառելու, ինչ որ կարեւորն է, մինչդեռ բժշկական ո եւ է գործողութիւն անհաջին դրամի դուռ բանալէ վերջ անարդիւն եւ շատ անգամ վտանգաւոր եւ նոյն իսկ մահաբեր կ'ըլլայ։

Կը յանձնարարենք ուրեմն տառապող կիներուն փորձել անգամ մը Պոմ տը Ֆիկը որուն գործածութեան եղանակը ամէն մէկ տուփերուն մէջ կը գտնուի բոլոր գլխաւոր դեղագործներուն քով։

Societé de Bienfaisance mutuelle des femmes Jolliet. Ill. U.S.A.

Աֆիօն-Գարահիսարի դեր-գործակալ Ղուկաս էֆ. Տէր Գէորգեան
Ներկայացուցիչ Ռ. Սօլախեանց
Կ. Պոլիս Ալթը Բարմագ խան 8-15

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻԻ ԳԱԹԻՍԻ

Տօքթօր ԷՎԼԱՆՊԻՈՒ Եվրօբատա իճրա իթտիկի սօն սէյահաթընտա թըպպա էնէնի մուվաֆֆագըյէթլէր էլտէ իթմիշ օլտուղու մուամիլէյի տախիլէն միւէյիր վէ պէօպրէքլէրի իղաճ իտէճէք տղըր իլաճլար վէրմէքսիզին պիր հաֆթա զարֆընտա պէլ սօղուգլըղըը գաթիյէն թէտավի իտէր. Թէբէտտիւ իտէնլէրտէն իւճրէթը թէտավի խուսուլ պուլտուգտան սօնրա ալընըր։

Ղալէթ էէնի վէ Եվրօբատա թահսիլ օլընան սօն ուսուլ իլէ Ֆրէնկ խասթալըղընը մուվաֆֆագըյէթըը թէտավի էտէր. հէր կիւն սաաթ տէօրթէն օնա գատար Կալաթա Սանտըգճըլարտա Գարագեօզ Օթէլինին գարշուսընտա խալպագճը իւգքերինտէ 97 նումէրօլը ճէճէ թէտավիխանէսինտէ պուլունուր 50—15